

OLAV

Tordis Ørjasæter, s. 3
Sigrid Undset og kirken

Nils-Petter Enstad, s. 8
Salmedikteren Brorson 300 år

Ingrid Vad Nilsen på gjesteplass, s. 9
Økumeniske refleksjoner - post festum

Pater Olav Müller om paveboken, s. 11
Over håpets terskel

Ordenssøster og lepralege i Pakistan, s. 14
Den gale, grenseløse kjærligheten

Timothy Radcliffe o.p., s. 18
Om fattigdom og generøsitet

s. 24
Blikk på tiden

OLAV

Det som forbauser meg, sier Gud, det er håpet.
Jeg får aldri undret meg nok.
Det lille håpet som ser så uanselig ut.
Den lille piken håpet.
Udødelig.

For mine tre dyder, sier Gud,
De tre dyder som jeg har skapt.
Mine døtre, mine barn
De er som mine andre skapninger
Av menneskenes ætt.
Troen er en trofast Hustru.
Kjærligheten er en Mor.
En varmende mor med et stort hjerte.
Eller en storesøster som er som en mor.
Håpet er en liten uanselige pike
Som kom til verden i fjor på juledagen.
Hun leker stadig med Januar-mannen,
Med små grantrær utskåret i tre og pyntet med malt rim.
Og med oxen sin og eselet utskåret i malt tre.
Med krybben og halmen dyrene ikke spiser
Fordi de er av tre.
Men det er den lille piken som skal vandre gjennom verdnene,
Den lille uanselig piken.
Som helt alene løfter de andre opp og bærer dem gjennom
de svundne verdner.

Som stjernen ledet de tre konger fra Orientens innerste indre
Mot min sønns vugge.
Lik en skjelvende flamme
Skal hun alene være fører for Dydene og Verdnene.

En flamme skal gjennomtrenge det evige mørke

(-)

Det er hun, den lille, som trekker alt.

Paven appeller til verden barn

I historiens første pavebrev rettet til verdens barn oppfordrer pave Johannes Paul II barna til å være "modeller for de voksne". Han skriver: "Mennesker som er bestemt for himmelen, er enkle som barn, og i likhet med barn, er de fulle av tillit. Bare mennesker som er slik, kan se Gud som en Far og, takket være Jesus, i sin tur bli Guds barn."

Brevet, som er svært personlig i tonen, ble offentliggjort på slutten av familieåret, og dets gjennomgående tema er familien.

Paven ber barna tenke på sin egen familie når de ser bilder av den hellige familie. "Det er foreldres plikt," skriver paven, "ikke bare å ha barn, men å oppdra dem fra første øyeblikk av". Paven setter de to sakramentene dåpen og den første hellige kommunion inn i familiesammenhengen, han oppfordrer barna til å høre godt etter i religionstimene og minner om at også barn finnes i helgenkalenderen: Agnes, Bernadette og Tarcicius.

Han skriver at barns bønn har "en enorm

kraft", at "paven i høy grad regner med deres bønner", og at de særlig må be for fred i verden. "Menneskene kan ikke leve uten kjærlighet," skriver han. "De er kalt til å elske Gud og sin neste, men for virkelig å elske, må de være sikre på at Gud elsker dem." Og "Gud elsker dere barn," erklærer paven.

THE TABLET

Tordis Ørjasæter: Sigrid Undset og kirken

3

Et foredrag med ovenstående tittel var ett av innslagene ved en studieuke, arrangert på Katarinahjemmet i juli i år. Med Tordis Ørjasæters tillatelse gjengir vi foredraget - i en litt forkortet utgave - i dette og følgende nummer av St. Olav.

Streif fra Sigrid Undsets religiøse utvikling

En viktig kilde har vært de brev hun skrev til den eldre kollegaen Helena Nyblom i Sverige. Jeg ble kjent med disse brevene gjennom en artikkel av Gunnel Vallquist i St. Olav.

Det første brevet til den snart åtti-årige kollegaen Helena Nyblom skrev Sigrid Undset i juni 1923 - da var hun 41 år gammel:

Jeg kan jo likegodt først som sist tilstaa, at det som gjorde mest indtrykk paa mig i Deres brev var Deres meddelelse om at De er katolik. For det er gaat mig slik, eftersom jeg er blitt ældre, at hvergang jeg syntes at staa overfor noget uforklarlig eller meningsløst i livet, forekom det mig alltid sikkert at den katolske kirke, og den alene, hadde en løsning at byde paa og et svar paa alle livsspørsmål, som det kan være behagelig eller ubehagelig at akseptere, men

som i allefall er det eneste, som tilfredsstillende min sans for logik.

Det ble et langt brev, og hun skrev ut gjennom juninatten, hadde behov for å oppsummere sitt eget liv, når hun nå satte ord på papiret om at hun ønsket å bli katolikk.

I hennes barndomshjem hadde det sjelden vært snakk om religion. Hun følte at faren unngikk det, fordi han ikke trodde slik som foreldrene hans hadde gjort. For faren var det vel helst slik at det var noe sant i alle religioner. Mens Farfar trodde på en veldig Gud, og hans tro var sterk som fjell. Og "farmors Gud var mild og snild og trøstet hende bestandig," som hun skrev mange år senere i barndomsskildringen *Elleve år*. Enda så liten hun var den gangen, hadde minnet om besteforeldrenes tro alltid siden gjort henne skeptisk når noen ville ha henne til å tro på en medgjørlig og ufarlig og sentimental Gud.

I barndomsskildringen *Elleve år*, som Sigrid Undset skrev da hun var blitt 52 år, om de første elleve år av sitt liv, - barndommen ble på mange måter slutt da faren døde, - fortalte hun også om den religiøse påvirkningen de var blitt utsatt for på skolen: Ragna Nielsens skole var en progressiv skole, bestyrerinnen Ragna Nielsen var venstrekvinne og sto på barrikadene i kvinnespørsmål, og det ble forkynt en slags grundtvigiansk kristendomsform. Der hadde de nærmest fått det inntrykk at "Gud var en veldig og almægtig venstremann som holdt på fællesskole og det rene flagg, og det om Helvede var ikke sandt, ialfall var det avskaffet nu, for

Gud var ogsaa for frihet og fremskritt og Norge, hurra!" skrev hun siden om denne skoletiden.

Av moren hadde Sigrid lært aftenbønn. Og hun hadde vært i kirken et par ganger som barn, de bodde noen år i Keysersgate like ved Trefoldighetskirken, men hun hadde kjedet seg forferdelig under prestens preken og syntes han oppførte seg rart og unaturlig på prekestolen. Den katolske kirken lå like ved, men hun hadde aldri kommet til å tenke på hvem det kunne være som gikk der. Da hun derimot kom til Italia som forfatter, gikk hun stadig i katolske kirker.

I brevet til Helena Nyblom fortalte hun om sin ungdomstid også, at hun måtte ta kontorpost etter at faren døde, fordi de fikk det trangt økonomisk, og da fikk hun kontakt med et helt annet slags miljø enn hennes eget - med en "frihet" som var fremmed for henne, og med en tro på utvikling og fremskritt, som hun allerede den gangen syntes var falske toner. Så meget mer etter verdenskrigen 1914-1918 som definitivt beviste at denne optimismen var grunnfalsk. Hun ville ha et fastere fundament for sin tro.

Noe slikt hadde hun heller ikke fått under konfirmasjonen i Uranienborg kirke. Alle trodde de at Gud var sånn som de helst ville at Han skulle være. Selv mente hun at menneskene var ikke mer utviklet enn på Thomas Aquinas' tid, selv om hennes egen tid hadde en høyere utviklet redskapskultur som var nyttig nok når man skulle skaffe seg materielle nødvendighetsartikler. Hun var overbevist om at det var gjennom studier av fortiden hun kunne finne en forklaring på tilværelsen som slett ikke var foreldet, men aktuell - forøvrig også gjennom studier av moderne katolske forfattere og hele den katolske katekismus.

For allerede da hun var i England som nygift i 1912, tretti år gammel,

Tordis Ørjasæter (f.1927) turde være vel kjent, ikke minst siden hun utga sin store Sigrid Undset-biografi, "Menneskenes hjerter", i 1993, men likevel et par ord: Hun er professor i spesialpedagogikk, har utgitt flere bøker, bl.a. *Boka om Dag Tore* (1976) og *Møte med Tove Jansson* (1985), begge oversatt til flere språk, deriblant japansk. Hun har også laget programmer for radio og fjernsyn, skrevet artikler og vært aktiv som litteraturkritiker.

Paven: årets mann

Mens det amerikanske nyhetsmagasinet "Newsweek" før jul kåret Johann Olav Koss til 'årets navn', valgte konkurrenten "Time" en helt annen, men med en viss likhet i navnet, nemlig pave Johannes Paul II til "Man of the year 1994".

"Time" roser paven for hans moralske overbevisning og hans evne til å nå frem til massene med sitt budskap. "I et år hvor så mange mennesker klaget over nedtur for de moralske verdier eller var villige til å unn-

skyldte dårlig oppførsel, har pave Johannes Paul II med styrke fremført sin visjon av hva som er et godt og tjenlig liv og oppfordret verden til å følge den," heter det i bladets siste nr. i 1994.

"Johannes Pauls virkning i verden har allerede vært enorm, på det personlige som det globale plan," heter det videre. "Han har reist mer enn en og en halv million kilometer. . . hans styrke er ordene, ikke sverdet. . . Det er på grunn av hans rettlighet, eller hensynsløshet, som hans motstandere

ynder å kalle det, at Time ser ham som 'årets mann'."

Som bevis på pavens innflytelse, nevner bladet de store salgstall for pavens bok "Over håpets terskel", hans utstrakte reisevirksomhet og FNs befolkningskonferanse i Kairo sist høst der Vatikanets representanter bl.a. bidro til å forhindre at "rett til fri abort" ble nedfelt i sluttokumentet.

"Man of the Year"-hederen har sine røtter helt tilbake til 1927, og blant dem som er blitt bæret med denne tittelen, er så for-

4

hadde hun begynt å sette seg inn i katolsk tenkning, særlig Hilaire Belloc og Robert Hugh Benson og G. K. Chesterton. Og hun hadde fortsatt hjemme med å prøve å lære mer om kristendommen både slik den fremsto for henne i luthersk kirke og i katolsk. "Romerkirken har da ialfald form, den virker ikke irriterende paa ens intelligens," hadde hun skrevet til venninnen og forfatterkollegaen Nini Roll Anker da hun var 33 år: "Heldt ut av Romerkirkens form virker hele kristendommen paa mig som en mislykket, sprukken omelet."

Etter hvert var det blitt slik at om hun ikke trodde på Gud, så trodde hun enda mindre på sin egen vantrø, skrev hun videre til Helena Nyblom i juninatten i 1923. Nå var spørsmålene omkring kristen tro blitt alt overskyggende for henne. Hun kjente på sitt eget hovmot, sin selvtretferdighet, og ønsket å kunne underkaste seg en autoritet som var tidløs og skapte mening ut av kaos.

Gjennom flere år hadde hun langsomt arbeidet seg fram til en kristen tro. Allerede i 1919 hadde hun avsluttet artikkelsamlingen hun ga ut det året, *Et kvindesynspunkt*, slik: "Jeg har virkelig engang været skraasikker paa at vi mennesker hadde æren av at ha skapt Gud som et idealbillede, vi med mere eller mindre fasthet i forsættet og med vekslende held forsøkte at tildanne os efter. At ikke vi mennesker selv skulde ha den hele skyld for tilværelsens mangeslags kalamiteter, har jeg aldrig trodd. For det enkelte menneske har det selvfølgelig avgjørende betydning enten man tror, vi har skapt Gud eller Gud har skapt os, og dermed har det jo i længden den samme betydning for det hele menneskesamfund. Men for pasningen av dagliglivets forefaldende gjøremaal - baade lovgivning og børneopdragelse - er det, enten man tror det ene eller det andet, like viktig at erindre de gamle ord: Soli Deo Gloria."

Det var meget hun syntes hun måtte

fortelle Helena Nyblom - som selv hadde konvertert og var så meget eldre enn henne og mer erfaren i liv og tro. "Det har jo for mig aldrig været noget spørsmål om at gaa over fra den lutherske kirke, som jeg aldrig i virkeligheden har tilhørt," skrev hun. Det var som hun ikke kunne stoppe med alle sine refleksjoner og historiske betraktninger da hun endelig fikk en kollega å henvende seg til. Helena Nyblom svarte raskt og anbefalte henne å gå i lære hos en katolsk prest. Og Sigrid Undset begynte å ta undervisning: annenhver torsdag reiste hun med tog fra Lillehammer til

Helena Nyblom (f. 1843) i 1892; i juni 1923 skrev Sigrid Undset det første brev til sin snart åtti-årige kollega. Illustrasjon fra Gunnell Vallquists bok "Helena Nyblom".

Kristiania, overnattet i byen, møtte til messe fredag morgen og leste etterpå hos pastor Kjelstrup. Og så hjem igjen om ettermiddagen, fem timer hver vei.

De tok det grundig, både hun og pastoren. Selv om hun hadde lest den katolske katekismus flere ganger på egenhånd, gjennomgikk de den nå punkt for punkt, "saa jeg kan være viss paa, naar jeg avlegger bekjendelsen, at jeg intet har misforstaaet eller opfattet noget anderledes end kirken lærer," skrev hun i sitt neste brev til Helena

Nyblom. "Men jeg er ganske sikker på at jeg baade kan og maa slutte mig til Kirken. For mig har den den eneste forklaring paa tilværelsen. I aarevis har det forekommet mig at alle veier fører til Rom, og jeg kan ikke vente lenger med at gaa dem."

Første november 1924

I mer enn ett år gikk Sigrid Undset i lære. I mai flyttet pastor Kjelstrup til Hamar for å bli sogneprest ved det nye St. Torfinns kapell. Da slapp hun å reise til Kristiania. Kristi Himmelfartsdag 1924 ble St. Torfinns-kapellet innviet. Til denne høytidelige anledningen hadde Sigrid Undset bestilt en nøyaktig kopi av det berømte St. Olavs-antemensele som befant seg blant annet røvet kirkegods i Nationalmusæum i København, og som vistnok hadde tilhørt domkirken i Trondheim. Dette dekket nå hele forsiden av alteret og var holdt i gull og hvitt. Hun ga også en vakker klokke i tårnet til innvielsen, og en kostbar silkefane brodert av birgitternonnene i Roma - det gylne Olavskors på rød bunn.

Ventetiden på å bli tatt opp i Kirken ble lengre enn hun hadde regnet med. Det skyldtes ekteskapet med Anders Svarstad, som var skilt da han giftet seg med henne, og hans første kone levde ennå. Da var jo ikke Sigrid Undsets og Svarstads ekteskap lovformelig etter katolsk syn, så hun måtte skilles fra ham før hun kunne tas opp i Kirken.

Det var ingen protest hos Sigrid Undset her. De hadde ikke levd sammen på mange år, og kanskje hadde hun lenge sett skilsmisse som den beste utvei for seg selv. Men det var annerledes for Svarstad, som hadde en skilsmisse på forhånd, og barna hans fra det første ekteskapet var avhengige av Sigrid Undset. Også hun bleklaget situasjonen for stebarns skyld - hun visste like godt som Svarstad at de trengte henne.

Navn som burde vært med?

I forbindelse med at pave Johannes Paul II nylig utnevnte tre nye kardinaler, sier den omstridte tyske teologen Hans Küng at det er en "fornærmelse mot den katolske kirke i Tyskland, mot bispekonferansen og dens president" at paven ikke har utnevnt biskop Karl Lehmann, den tyske bispekonferanses president, til kardinal. Ved ikke å utnevne Lehmann, har man stengt veien for "en tysk kardinal med progressive tenden-

ser som kunne ha spilt en viktig rolle ved det neste pavevalg", sier Küng.

Andre navn som flere kommentatorer savner på listen, er erkebiskop Luciano Pedro Mendes de Almeida SJ, formann i den brasilianske bispekonferanse, Michel Sabbah, den latinske patriark av Jerusalem, og erkebiskop Rivera Damas av San Salvador, etterfølger og venn av martyrbiskopen Oscar Romero.

THE TABLET

skjellige folk som Mahatma Ghandi, Henry Kissinger og Joseph Stalin. Pave Johannes Paul er ikke den første pave på listen, i 1962 gikk hederen til pave Johannes XXIII. Heller ikke er han den første polakk, i 1981 het årets mann i Time Lech Walesa.

Men hennes pliktfølelse overfor stebarna ville være like stor enten hun var gift med deres far eller ikke. Det var også problemer med hennes egne barn, for Svarstad satte seg imot at de skulle få en katolsk oppdragelse. Sigrid syntes det var nokså meningsløst, i og med at han ikke hadde noe forhold til den kristne tro selv. Han hadde meldt seg ut av statskirken for mer enn tyve år siden.

Det plaget henne også med all skriving i avisene om hennes katolske sympatier, så lenge hun ikke kunne ta skrittet fullt ut og for all verden erkjenne at hun tilhørte Den katolske kirken.

Endelig fikk hun tatt ut separasjon. Da skrev sogneprest Kjelstrup til biskopen og ba om at hun måtte få slippe å vente helt til skilsmissemøtet var i orden, siden hun nå hadde tatt de innledende og avgjørende skritt hen mot å innrette sine forhold etter Kirkens bud. Om morgenen den 30. oktober 1924 fikk hun vite at biskopen hadde gitt tillatelse, og at opptagelsen måtte skje allerede to dager etterpå, Allehelgensdag, den 1. november. For sogneprest Kjelstrup skulle snart reise til Roma, og hun ønsket at han skulle være den som innlemmet henne i Kirken.

Det var godt at det skulle skje i det lille St. Torfinns kapell, hvor hun kjente seg hjemme, også blant de hollandske søstrene som bodde i kløsteret ved siden av kirken.

Men nå ble hun redd og engstelig og hjelpeløs: det var slikt et avgjørende skritt hun skulle ta, og hun ønsket bare hun kunne slippe. Det hjalp å snakke med moder Fulgentia, som sa at dette var Fiendens siste forsøk på å skremme henne bort fra døren, og så måtte hun late som ingenting og gå forbi ham.

Lørdag den 1. november om ettermiddagen knelte Sigrid Undset foran alteret i St. Torfinns kapell med Matteus-evangeliets sekstende kapittel og attende vers oppslått foran seg: "Du er Peter - Klippen - og paa denne Klippe

vil jeg bygge min Kirke." Og så leste hun den tridentinske trosbekjennelse, som gjaldt den gangen i 1924.

Når det ikke ble alvor av å konvertere før etter at *Kristin Lavransdatter trilogien* var ferdigskrevet, hadde det vel noe å gjøre med en langsom modningsprosess, og kanskje også det rent praktiske: hun var en travel kvinne med stort hus og tre barn og i tillegg stebarn og slekt og gjester i alle ferier, og hun skrev denne svære trilogien i løpet av tre år - en ufattelig arbeidsbyrde. Så kunne hun vel puste ut litt mer etterpå, og gjøre hva hun lenge hadde ønsket: få tid til å gå i lære og ta konsekvensen av sin tro.

Pastor - senere monsignore Karl Kjelstrup
(1874 - 1943).

Til Italia som katolikk

Det har vært alminnelig å anta at det var arbeidet med middelalderromanene som førte Sigrid Undset til katolisismen - at det var svermeriske holdninger også - at hun skulle være betatt av skjønnheten i katolske kirker. Men svermeri var Sigrid Undset ikke bare fremmed, men en vederstyggelighet. For henne ble - som hun uttrykte det selv - den katolske kirken den eneste forklaring på tilværelsen. Hun likte å arbeide med middelalderen og gjøre den levende, hun hadde vært opptatt av

middelalderen - helt fra barndommen av. Da kunne hun samtidig befatte seg med en tid da kirken var levende til stede i menneskers sinn og hverdagsliv, da man nok kunne være ulydige mot Gud og hans bud, men ikke tvilte på at han var tilstede og levde i sin kirke. Middelalderens tro skulle kaste lys over nåtidens problemer.

Første påsken som katolikk inviterte hun moren med seg til Italia. Det var samtidig 70-års gave til moren. Kirkene i Roma hadde Sigrid Undset oppsøkt den gangen hun var ung også, mer som turist, men de var med på å gi henne opplevelsen av at Kirken var en del av menneskenes daglige tilværelse og var den samme i alle tider i kristenhetens historie. Som katolikk gikk hun til messe hver dag og gjenså alterbilder, skulpturer og malerier. Som alltid ble hun beveget over madonnabildene, de var så realistiske med det lille barnet på morens arm, et riktig spebarn, ofte med tommelen i munnen, og hvor hodet var stort i forhold til kroppen. Hun følte nærmest trang til å gi den unge moren gode råd om fornuftig barnestell.

I påsken dro de opp til det gamle St. Benedikts kloster i Monte Cassino - ca. 15 mil sør for Roma. Det kjentes riktig å dra til påskefeiring nettopp i et benediktinerkloster. St. Benedikt hadde hun vært fascinert av lenge før hun selv ble katolikk. Da de vel var kommet frem, viste munkene dem cellen hvor han døde - stående, "støttet av sine sønner, mens han bad med oppløstede arme, til han bedende skred over terskelen, indfor at se sin Mester aasyn til aasyn," skrev Sigrid Undset i "Første kveld på Montecassino", som hun senere leverte til juleheftet *Kimer I Klokker*.

Det gjorde sterkt inntrykk å se alle pilegrimene fra fjellbygdene omkring når de samlet seg til messe. Det måtte vel være tusen mennesker til den store felles altergang skjærtorsdag. Og en mektig kirkesang hver dag. Ingenting

Italienerne tror på Gud - og kortene?

Den katolske kirke går sterkt mot troen på at spåkoner og spåmenn skal kunne se fremtiden i glasskuler, kort eller håndflater. Likevel går, ifølge de italienske jesuittenes tidskrift "La civiltà cattolica", én av fem innbyggere i det statistisk sett svært så katolske Italia minst én gang i året til slike 'eksperter' for å få vite om hell og uhell i kjærlighet, på jobben og i pengesaker. KNA

Kaffen - en gave til Europa fra pave Klemens VIII?

Var det en pave som 'i egen person' åpnet for kaffedrikking i Europa? Ifølge informasjonsbladet til Det tyske kaffe-forbund var det "Hans Hellighet pave Klemens VIII (1536-1605) som, fra sitt sete i Roma, mot slutten av 1500-tallet ryddet veien for utbredelsen av den djevelsk-svarte varmdrikken i

Europa". Pave Klemens lot seg ikke påvirke av "fanatiske prester" som mente den svarte drikken burde forbys fordi den var muslimenes drikk og dertil "et djevelens verk", skriver bladet.

Ifølge dagens tyske kaffe-lobby var det "en smaksprøve" som fikk paven til å ta sin avgjørelse! KNA

6

som å være med til messe i Italia. Hun tenkte som ofte ellers at det måtte være noe i det italienske folkelynnet som gjorde at de kunne ta inn i seg på en helt spesiell måte opplevelsen av det nyfødte barnet som var Gud, og den unge jomfruen som var mor.

Den katolske forfatteren, oversetteren og debattanten

I dette samme året - i 1925 - kom første bind ut i hennes nye store middelalderroman: *Olav Audunsson i Hestviken*. Da hun skrev om *Kristin Lavransdatter* nærmet hun seg stadig mer den kristne tro. Da hun så i 1925-26-27 skrev om Olav Audunsson og hans barn, var hun innenfor og levde i den katolske troen.

Samtidig med denne store diktingen skrev hun en mengde artikler - små og store. Det meste for katolske blad. Hun skrev religiøse betraktninger for *St. Olav* som hun også holdt underrettet om begivenheter i hennes egen St. Torfinns menighet på Hamar. Da undertegnet hun seg oftest bare med S. U. Hun skrev for det svenske katolske tidsskriftet *Credo* også, lengre artikler om norske klosterordener og helgener. Og fra og med 1923 hadde hun gitt det katolske juleheftet *Kimer i Klokker* en årlig julebetraktning, oftest i form av en historisk beretning. Alle disse betraktninger og artikler i blader og tidsskrift slet på krefter og tok tid: "Det er nu et litet kors som jeg (og alle penneføre katolikker) maa finde os i," skrev hun til sin danske venninne Agnes Slott-Møller. Fortellingene til juleheftene var det verste, for de skulle skrives i den travleste tiden når hun gjorde ferdig sine romaner. "Julehefter har Fanden fundet op, det er jeg viss på - selv om de, som saa mange andre av hans paafund nok kan benyttes av biskoper og bra folk til gode formaal," sukket hun til vennen Fredrik Paasche.

Etter at hun var ferdig med *Olav*

Audunsson og hans barn gikk hun i gang med to store oversettelser. Hun ønsket å gi det norske folk del i den katolske forfatteren Robert Hugh Bensons forfatterskap, som hun selv kjente seg på bølgelengde med. Han hadde også konvertert og var likesom henne selv opptatt av Kirken som "det tidløse i tiden". *Kristus i Kirken* og *Kristi ven-skap* tok opp problemer, tanker og idéer hun selv arbeidet med. Her var tekster om menneskets lidelse som en fortsettelse av Kristi, Guds stedfortreders, lidelser på korset. "Norsk publikum har grund til at være fru Undset taknemlig for at hun har beriket vort bokmarked med denne oversettelse," skrev Kristian Schjelderup om *Kristus i Kirken*. "Så store misforståelser som der i store Kredser indenfor vort folk hersker med hensyn til Katolicismen, så tåpelige indvendinger som man ofte hører reist mot den, var det paa høy tid at vi fik en sådan bok."

Ikke bare skrev hun artikler. Hun stilte til og med opp som en av arrangørene av en basar på Bristol i 1926 til inntekt for den dominikanske kirken som var planlagt i Neuberggaten. For henne som katolikk var det en plikt å være med på basaren, likesom det var en skyldighet å delta i offentlige debatter om katolisismen i Norge. Etter hvert kom artikler og diskusjonsinnlegg til å ta stadig mer av hennes tid. Og det var langt fra bare fromme betraktninger Sigrid Undset ga seg i kast med. Hun kjempet innsett mot lutherdommen og alt dens vesen.

Det var som om det lutherske Norge var gått i skyttergravene i engstelse for at katolisismen skulle slå rot i landet, nå som ikke bare hun, men også den kjente folkehøyskolemannen Lars Eskeland hadde konvertert. Derfor svarte hun ja da Ronald Fangen ba henne om en lengre artikkel i sitt Tidsskrift *Vor Verden* om katolisismens fremtid i Norge, og hun kalte den "Katholsk pro-

paganda". I forbindelse med den tittelen ble det nettopp viktig for henne å si fra om hva som egentlig var propaganda, eller rettere sagt hva som virket slik at det ville fremme katolisismens sak i Norge:

Hver eneste en av vore unge katolske gutter og piker som lever et godt katolsk liv, hver eneste from ordenssøster, hver eneste tapper og trofast katolsk mor og far og hver eneste en av vore smaabarn som tar imot sin første hellige kommunion med et kjærlig hjerte, en liten sjel som endda er uplettet av personlig synd, og en god vilje til at la sig lede og lære av mesteren - de er selvfølgelig av meget større værdi for propagandaen end vi kan bli med alverdens skrivning og oplysende foredrag. Tror nogen det hadde nyttet St. Olavs missionærer noget at komme og invitere de hedenske nordmænd til at høre paa foredrag?"

Til Selja og St. Sunnivas hule

I 1926 - året etter at hun hadde besøkt Benediktinerklosteret i Monte Cassino, dro hun sammen med yngstesønnen Hans på besøk til Gösta af Geijerstam og familien hans i Sunnfjord. Den største opplevelsen var å komme til Selja, med ruinene av det gamle benediktinerklosteret der. De rodde til Selja og var der hele dagen, og Sigrid Undset begynte å planlegge et hus for seg selv der en gang. Hun var fascinert av naturen her ute ved havet, og aldri hadde hun vært nærmere Hellig Olav og kristningen av Norge enn ute på Selja. For da de sto i ruinene av den gamle kirken, visste hun at her hadde Hellig Olav selv knelt. Kanskje var hun og Hans de første katolikker som besøkte St. Sunnivas hule siden reformasjonen. De gikk inn der sammen og ba rosenkransen, og Hans tok høytidelig av seg luen.

Hele dette året arbeidet hun for å få et

Medansvar for legfolket

Den katolske kirke bør tenke gjennom hvordan den "kaller" folk til kirkelige lederstillinger, mener den brasilianske kardinalen Alois Lorscheider. Legfolk bør i økende grad være med å utpeke kandidater og delta i valgprosessen. "Vi bør begynne nedenfra," mener kardinalen: Først bør legfolket være med ved valg av domproster, dernest ved bispeutnevnelser. "Og enda lenger fremme kunne pavevalg stå på dagsordenen." CHRIST IN DER GEGENWART

Legfolk med lederoppgaver

I Frankrike finnes det over 700 katolske menigheter der legfolk har fått lederansvar, forteller den katolske dagsavisen "La Croix". Det er gjerne en liten gruppe som samlet har lederansvaret for den enkelte menighet, mens en sogneprest har et overordnet ansvar knyttet til flere menigheter.

Det er dekning for en slik ordning i Kirkerettens canon 517 der det heter: "Dersom den lokale biskop på grunn av prestemangel har overdratt til en diakon eller en annen

person som ikke har mottatt presteavgiften, medansvar for sjelesørgeroppgavene i et sogn, skal biskopen utnevne en prest som, med en sogneprests fullmakter og autoritet, skal lede sjelesorgen."

Tallet på menigheter som ledes på denne måten, har økt "eksplosjonsartet" i de senere år, noterer "La Croix".

CHRIST IN DER GEGENWART

Sigrund Undset med barna Anders og Maren Charlotte på Lillehammer i 1919. Anders er seks og 'Mosse' er fire år gammel. Foto fra boken "Menneskens hjertes".

hus på Selja, men måtte til slutt gi det opp. Den lokale statskirkemenigheten motarbeidet planene, de var tydeligvis redde for katolsk misjonering hvis Sigrund Undset slo seg ned hos dem. Hennes egen økonomi ble også mer anstrengt, for en fjern slektning holdt på å gå fallitt, så hun måtte hjelpe henne i stedet.

Giveren Sigrund Undset

Det var ikke bare artikler og oversettelser som stjal tid fra diktningen. Alle tiggerbrevene som strømmet inn til Bjerkebæk var det aller verste. Ryktene om hennes høye inntekter etter suksessen med *Kristin Lavransdatter* gikk tydeligvis landet rundt. Hun syntes det var hennes skyldighet å dele med andre, men hvordan skulle hun greie å skille klinten fra hveten blant alle disse henvendelser? Det var i de harde 1920-årene, arbeidsløse fedre og utslitte mødre med fem og seks og syv barn sendte hjelpeløse skrivelser til henne.

Sammen med et fast månedlig bidrag overlot hun brevene fra Lillehammerområdet til sognepresten i byen. Det var typisk for hennes praktiske sans at det ble inngått avtale med en forretning som sendte matvarer til de familiene som kom i betraktning. Den samme ordningen kom i gang på Hamar.

Sigrund Undset ga og ga - ikke bare til fattige, som det sannelig var mange av i denne vanskelige tiden. Hun ga til Kirken også, som trengte hjelp. St. Torfinns menighet på Hamar var i rask ekspansjon. Så menigheten trengte mer plass, først og fremst måtte jo sognepresten ha et sted å bo. Da St. Torfinns kirke kunne få kjøpe et hus vis à vis, hvor det også ville være plass til forsamlingslokale i annen etasje, ga Sigrund Undset grunnkapitalen til denne lille prestegården og garanterte for det ekstra lån som måtte til. Et par år senere trengtes plass for en skoleklasse også, og hun ga penger til inventar og undervisningsmateriell. Så var hun jo også blitt nestformann i en komité som skul-

le prøve å bygge opp et katolsk kapell på Stiklestad, det burde stå ferdig til 900-årsjubileet i 1930. Hun ville gi denne kirken vakre messeklær og alterutstyr, og en gammel skipsmodell som skulle stå ferdig til jubileet. Til St. Theresia-kirken på Hønefoss skjenket hun en god kopi av Andrea del Sartos "Madonna".

Sigrund Undset ga bort - så hun selv kom i gjeld til forlaget, og hun ga også bort hele Nobelprisen da hun fikk den i 1928. Hun hadde jo selv en psykisk utviklingshemmet datter, Maren Charlotte - Mosse som hun ble kalt, og visste hvor innerlig foreldre ønsker alt godt for sine hjelpeløse barn. Men hun visste også hvor mye det krever. Så tok hun initiativ til et Legatbrev sendt til Sosialdepartementet samme måned hun hadde fått beskjed om Nobelprisen:

Av den mig tildelte Nobelpris skjenker og overdrar jeg herved kr. 80.000 - åttitusen kroner - til et legat, hvis avkastning skal benyttes til hjelp for foreldre eller andre foresatte, som i sit hjem beholder og forpleier litt eller ikke utviklingsdyktige barn, til hvis forsørgelse der ikke mottas bidrag av det offentlige.

Legatet skal hete: "Maren Charlotte Undset Svarstads Legat."

Men det var mer igjen av prisen som var på 156.000 kroner.

Forfatterforeningen skulle ha penger av henne, for det var hennes egen forening og faglige miljø, så hun ga 15.000 kroner til forfatternes understøttelsesfond. Og hun ville gi til Kirken, men hvordan? Også det ble opplagt. Hun hadde selv sendt yngstesønnen Hans til St. Josephs Institutt i Oslo. Andre foreldre og barna deres burde også få sjansen. Dermed ble det enda et legat ut av Nobelprisen, på 60.000 kroner "til opphold ved katolske skoler for barn av ubemidlede katolske kjem i Norge". ●

Forts. neste nr.

“Samhørighetsökumenikk”

Metodistkirkens biskop i Nord-Europa, Hans Växby, fylte for en tid siden 50 år. Og måtte selvsagt i den anledning stille opp til diverse intervjuer. Ettersom metodistene er opptatt av ökumenikk, ble biskopen blant annet utesket om sitt forhold til den økumeniske bevegelse. “Det avhenger av hvordan man definerer ökumenikk,” lød svaret. “Jeg er ikke tilhenger av det vi kan kalle ‘samsenslångsökumenikken’, den form for ökumenikk som mener alle kristne skal slå seg

sammen til felles menigheter. Men derimot er jeg veldig opptatt av ‘samhørighetsökumenikken’. Denne form for ökumenisk tenning legger vekt på respekt for at andre ser ulikt på enkelte spørsmål, men at vi allikevel hører sammen.

Etter mitt syn bør mye av det økumeniske arbeidet derfor rettes inn mot våre egne menigheter, slik at det skapes forståelse for andre troende,” sier biskop Hans Växby.

VÅRT LAND

Erkebispedømmet Hamburg opprettet Den 7. januar ble Ludwig Averkamp, tidligere biskop i Osnabrück, høytidelig innsatt som erkebiskop i det nyopprettede erkebispedømmet Hamburg. Den nye kirkeprovin-sen omfatter grovt sett områdene Hamburg, Slesvig-Holstein og Mecklenburg, der det bor tilsammen ca. 400.000 katolikker fordelt på 255 menigheter. Katolikkene utgjør rundt 7% av befolkningen. Den nye erkebiskopens valgspråk er: “Dominus prope” - Herren er nær.

8 Nils-Petter Enstad: Salmedikteren Brorson 300 år

Han har gitt oss 34 av salmene i Norsk Salmebok og oversatte i sin tid 22 salmer til norsk. 300 år etter sin fødsel setter Ribe-biskopen Hans Adolph Brorson fremdeles sitt preg på norsk salmesang. Men skalden som ga oss bildet av de “tusener full av sne”, levde sit liv innenfor et lite område i Danmark og hadde aldri selv sett et snødekt fjell.

Salmedikteren Brorson har fått flere hedersbetegnelser. Tekster som “Her kommer dine arme små” og “Mitt hjerte alltid vanker i Jesu føderom” har gitt ham betegnelsen “Julens sanger”, mens “Jeg går i fare hvor jeg går” har bidratt til karakteristikken “pietismens sanger”.

Hans Adolph Brorson var pietist av kall og overbevisning. Det samme var de to brødrene hans, Nikolai og Broder, som også var prester. Pietist var også kongen i dobbeltmonarkiet, Kristian den sjettede, og han sørget for å plassere Brorson-brødrene i sentrale kirkelige stillinger. Broder og Hans Adolph ble biskoper i henholdsvis Ålborg og Ribe, mens Nikolai ble sogneprest i den strategisk viktige Nikolai-kirken i København. Kongen var meget opptatt av kirkelige saker, og skal ha sagt at det voldte ham mindre bekymring å undertegne en dødsdom enn en presteutnevning.

Prøvelser i livet

Hans Adolph Brorsons liv var preget av sorg og lidelse. At han hadde et melankolsk temperament, anlegg for depresjoner og dertil var ikke så lite av en hypokonder, forsterket dette. Men sorgene og lidelsene var reelle nok. Av de 16 barna han fikk i sitt første ekteskap, døde 13 som små, og den eldste sønnen, oppkalt etter broren Nikolai, ble uhelbredelig sinnsyk som 12-åring. Han bodde hos faren så lenge han levde, men måtte holdes innesperret fordi han ødela alt rundt seg.

Flere ganger gikk sorg og glede hånd

Hans Adolph Brorson (1694 - 1764).
Kobberstikk av J.M. Bernigeroth.

i hånd. I mai 1749 ble han utnevnt til biskop i Ribe, og en måned senere døde hans kone i barselseng etter å ha født et dødfødt barn. Året etter giftet Brorson seg igjen og fikk tre barn til.

Det er ikke bare den store barneflokk som gjør det naturlig å regne Brorson som en erotisk natur. Flere av salmene hans har billedspråk som må ha hatt Høysangen som forbilde. I vår tid virker imidlertid strofer som “jeg ligger ved Jesu hans bryster saa tæt, og bliver af kiærlighed drukken og mæt” først og fremst komiske.

Salmedikteren

Brorson ga ut to salmesamlinger mens han levde. Den første kom i 1732 og hadde følgende enkle tittel: *Nogle Julesalmer/Gud til ære/og/Christen-sjæle/især sin elskelige Menighed til Opmuntring/til den forestaaende/glædelige jule-fest/enfoldig sammenskrevne av H.A.B.* Heftet inneholdt ti julesalmer. I 1739 samlet han så alle salmene han hadde skrevet de siste ti årene, og ga ut salmeboken *Troens rare Klenodie*. Her finner man bl.a. det som kanskje er Brorsons mest kjente dikt: “Opp, all den ting som Gud har gjort”.

Troens rare Klenodie beskriver hele kristenlivet i salmer, og det er blitt sagt at Brorson her sang det som Pontoppidan prekte i sin forklaring. Brorsons salmebok og Pontoppidans forklaring ble pietismens viktigste oppbyggelseslitteratur.

Svanesang

Det skulle gå 25 år før det igjen ble gitt ut flere Brorson-salmer. Da var skalden selv død. Fra han ble biskop i 1749 og frem til han døde 70 år gammel i 1764, tok administrasjonen av stiftet, ansvaret for presteskapet og sjelesorgen det meste av hans arbeidskraft. Men også i denne tiden skrev han salmer, og året etter hans død ga broren Broder ut en samling med 70 av disse salmene under tittelen *Svanesang*.

I forordet forteller han at salmene ble skrevet for familiens lille krets til “inbyrdes gudelig Opmuntring”. Perlen i denne samlingen er den umistelige Allehelgens-salmen “Den store, hvite flokk”. Her samlet han minnet om sine mange døde, kanskje også den syke sønnen, når han skrev: “Her gikk de under stor forakt - men se dem nå i deres prakt. . .”

Blant de mange gjester fra inn- og utland i anledning den høytidelige innsettelsen og festlighetene i den forbindelse, var Oslos katolske biskop Gerhard Schwenzer, og biskopene Brandenburg og Martensen fra henholdsvis København og Stockholm. Deres nærvær var ingen tilfeldighet: Den hellige Ansgar, Nordens apostel, var for over tusen år siden den første biskop av Hamburg, og før Nidaros ble erkebispesete i 1152, hørte kirken i Norge inn under erkebispedømmet Hamburg-Bremen.

Det hører også med til bildet at katolikkene i bispedømmet Osnabrück siden 1965 gjennom Ansgarwerk har støttet den katolske kirke i de nordiske land med store pengegaver. Det var den nye erkebiskopens forgjenger som biskop i Osnabrück, biskop Wittler, som opprettet Ansgarwerk

Post festum

"Jeg synes norsk julefeiring er fin," sier den kjente journalisten Simon Flem Devik til Kristelig Pressekontor. Men tilføyer: "Det eneste jeg misliker, er tidspunktet. Jeg synes julefeiringen skal begynne 24. desember, og ikke midt i november."

På gjesteplass: Økumeniske refleksjoner - post festum 9

Julefeiringen og juleferien er nettopp tilbaketrukket, og Den katolske kirke har på flere måter vært i medias lys denne jula. Særlig to hendelser har festet seg og gir grunn for noen økumeniske refleksjoner.

Den første var opplevelsen av julemessen fra Peterskirken julenatt. Selv om jeg er oppvokst i et kirkesamfunn uten den pomp og prakt Peterskirken framstår med denne natt, har jeg likevel stor sans for det uttrykk for kirken som en verdensomspennende familie som her kommer til uttrykk. Gjennom gudstjenesten blir det helt konkret og synlig at den kristne tro forener mennesker på tvers av rase, nasjonalitet, språk, kjønn og kultur. Dette er en opplevelse vi som kommer fra andre kirkesamfunn sjelden erfarer så konkret - og samtidig er det kanskje nettopp det vi lengter etter å oppleve: At troen forener mer enn den splitter. At kirken ikke er et interesse- eller meningsfellesskap, men et trosfellesskap der det ene nødvendige holder oss sammen på tvers av forskjelligheter.

I Norge dukker stadig nye menigheter fram og gamle menigheter splittes. Ofte brukes det bibelske begrunnelser for dette: Noen har 'tro for' å gjøre slik eller slik, og de som ikke 'har tro' for det samme, skiller lag.

Det er vanskelig å forstå hvordan et slikt syn på Kirken kan begrunnes ut fra Bibelen. Samtidig er det trossstyrkende å oppleve et katolsk kirkefellesskap som forener mennesker med ulik bakgrunn. St.Olav katolske menighet i

Oslo har medlemmer fra 96 forskjellige nasjoner! Det skal ikke mye fantasi til for å se at dette må føre til store utfordringer i menighetsfellesskapet. Samtidig er denne sammensetningen et fantastisk tegn på troen som forener mennesker på tvers og på tross!

Dette gir oss som økumenisk fellesskap i Norge en håndgripelig innfallsvinkel til hva 'kontekstuell teologi' er når kulturmøtet skjer innenfor menighetens kjerne - ikke mellom 'oss innenfor' og 'de utenfor'. Hva kan vi lære av Den katolske kirke som flerkulturell kirke? Og hva er Den katolske kirke villig til å dele med andre av erfaringer og refleksjoner om både berikende og vanskelig sider i kulturmøtet? Kanskje kunne en slik samtale ha noe å lære oss alle og hjelpe alle kristne kirker og samfunn i Norge til å være mer åpne og inkluderende overfor mennesker som ikke passer inn i vårt 'interesse- og meningsfellesskap'.

Den andre opplevelsen med Den katolske kirke i jula var pater Pollestads julenattspreken i Tønsberg. Her ble prekestolen brukt til et oppgjør med den lutherske biskops nylig avgitte uttalelse om bruk av aborterte fostre i medisinsk forskning. Tid, sted og ordbruk førte til at flere forlot kirken før tiden denne julenatt. Vi kan saktens diskutere om anledningen var den mest passende og om språkbruken tjener saken, men vi står likevel tilbake med en problemstilling som vi som økumenisk fellesskap bør finne et forum for.

Gjennom den dekning pressen har gitt av saken i både radio og aviser, foresvever det meg at pater Pollestad og biskop Osberg ikke snakker samme språk, og derfor kommuniserer heller dårlig om det saken dreier seg om.

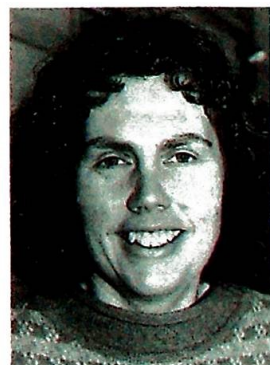
Pollestad slår fast at abort er synd, og kirken kan derfor ikke gjøre annet enn å

rope dette ut i håp om at folket vil lytte. Derfor avvises problemstillingen om bruk av aborterte fostre i medisinsk forskning som inhuman, og derfor umulig for kirken å behandle eller reflektere omkring. Osberg tolker sin rolle som etiker annerledes. Han slår også fast at abort er synd. Samtidig ser han at abort skjer og vil komme til å skje - og i hvilken grad er det etisk legitimt å bruke fostre i livets tjeneste?

Mange er uenige i den konklusjon Osberg har kommet til. Det må likevel være rom for oss som kristne til å gå inn i en etisk refleksjon omkring vanskelige spørsmål. De konklusjoner vi kommer fram til, må være åpne for diskusjon, og vi må kunne gjøre rede for hvilke kriterier vi har brukt for å nå våre konklusjoner.

Å sette abort på den økumeniske dagsorden, har aldri stått for meg som noen stor fristelse. Til det er fronter og posisjoner for velkjente og repeterte, og veien videre for uklar. Når jeg nå tror vi likevel bør samtale om dette, er det for å oppnå større forståelse for hverandres tenkemåte i denne saken med håp om at det er mulig å finne veien fremover fordi vi tross ulike innfallsvinkler har en grunnleggende felles interesse i å verne om alt liv fra unnfangelse til død.

Ingrid Vad Nilsen

Ingrid Vad Nilsen er luthersk teolog og leder for Norges Kristne Råd som har vært i virksomhet siden høsten 1993.

Adskillig på dagsordenen for Norges Kristne Råd

Norges Kristne Råd (NKR) ble opprettet høsten 1993 og omfatter et bredt spekter av norsk kristenliv - fra pinsevenner til katolikker, for å benytte en kjent, men kanskje ikke så dekkende klisjé for det man til dels oppfatter som ytterpunkter. Rådet ligger ikke på latsiden til tross for minimalt administrativt apparat. Nylig så to nye utvalg dagens lys, et Nord-Sør utvalg som skal bedre samarbeidet mellom Rådets medlemmer om Nord-Sør-problematikken, og et juridisk-adminis-

trativt utvalg som skal fremme samarbeidet om felles pastorale utfordringer, som f.eks. ekteskap mellom mennesker med ulik kirke-tilhørighet eller ulik religion og de spørsmål det fører med seg i forhold til vigsel, dåp, fadderskap etc.

Et gledelig resultat av Rådets virke merker vi under årets Bønneuke for kristen enhet nå i januar. Tidligere hadde man to ulike bønneuker, men fra og med i år går Bønneuken for kristen enhet og Den evangeliske bønneuke sammen om én felles bønneuke i januar.

Ve den som må i fengsel!

Menneskerettighetsforkjempere i Moskva har gjentatte ganger pekt på de umenneskelige forholdene i mange russiske fengsler for varetektfangere. Et eksempel: I Butyrka-fengslet i Moskva stoves 100 varetektfangere sammen i et rom beregnet på 28 fanger, og helsetjenesten er katastrofal. I andre byer i Den russiske føderasjonen er situasjonen ofte langt verre enn i Moskva, leser vi i tidsskriftet *Christ in der Gegenwart*.

10 Amici Cantus Gregoriani Nidrosiae - 10 år

Den 18. november i fjor feiret «Den gregorianske sangs venner i Trondheim» sitt 10-årsjubileum med gregoriansk vesper i Nidarosdomens kapittelhus. «Gjennom 10 år har denne foreningen på forskjellig vis arbeidet for å vekke interessen for gregorianikken som lenge har vært en tapt del av norsk kulturarv og musikkhistorie», stod det å lese i pressemeldingen i forbindelse med jubileet. Foreningen har henvendt seg til leg og lærd, først og fremst innen det gamle Nidaros bispedømme, men også med blick på Norden og kontakter internasjonalt. Adresselisten for kontakter spenner nå fra California i vest til Japan og Korea i øst, fra Cremona og Roma i sør til Tromsø i nord! Formann gjennom ti år har vært rektor emeritus ved Trondheim katedralskole, Kristoffer Grendahl. Skolen var i sin tid Norges første schola - grunnlagt i 1031.

Foreningen har arbeidet gjennom å arrangere turnéer med Choeur Grégorien de Paris, og den kan vise til plateinnspilling med bl.a. Olavssekvensen og til deltagelse i radio- og TV-programmer. Men det mest fruktbare arbeidet er den kursmodell foreningen har utarbeidet: Gjennom 4-5 dagers kurs dyktiggjøres både profesjonelle og amatører sammen i kunsten å synge gregoriansk sang for et publikum eller en menighet. Tanken bak er at slik som man i dag kan lytte til eller selv delta i fremføringen av musikk fra renessansen, barokken etc., slik må folk også få anledning til å lytte til eller delta i fremførelsen av det som var vår kirkesang gjennom 7-800 år. Kursene har vært svært populære og båret adskillig frukt. Antagelig begynner 3-4 tidligere kursdeltagere diplomstudier i Paris i løpet av året.

AMICI har ikke ligget på latsiden i jubileumsåret: skolekonsert, konsert for bosnere i et flyktningemottak, gregoriansk messe på Nordmøre, sangkurs i Tønsberg i samarbeid med Festspillene i Vestfold og byens katolske Olavskir-

ke, kurs i Solesmes-klosteret vest for Paris, konsert i La Sainte Chapelle i Paris etc. samt ferd til Færøyene der 60 færøyinger øvde gregoriansk sang til konsert i Nordens Hus, og completorium ble sunget i Olavs-kirken i Kirkjubøur med Færøyenes kulturminister som liturg og Norges kirke- og undervisningsminister samt biskopen i Tors-havn som æresgjester. Og der alle trådte langdansen i den gamle røykstua fra 1200-tallet til balladene om Salomo, Absalon og «Jomfruen Maria».

AMICI har stått for norsk oversettelse av professor Candines to klassiske grunnbøker i gregorianikk som skal utgis av Senter for Middelalderstudier ved Universitetet i Trondheim. Og den gregorianske kvinnescholaen, «Schola St. Sunniva» i Trondheim, som er opp-

stått gjennom AMICIs arbeid, vil trolig utgi en CD med «Fingergull-messen» - musikk knyttet til en Kristi-blodsrelikvie som ble oppbevart i Nidarosdomen, og var formet som en ring.

For 1995 planlegges kurs i Åbo i Finland samt minst 3 steder i Norge. Og man tar sikte på en nordisk gregoriansk sangfestival/konferanse i Trondheim i forbindelse med byens 1000-årsjubileum i 1997.

Alle spørsmål om AMICI rettes til stifter av foreningen og sekretær gjennom ti år:

Dordi G. Skuggevik, 6650 Surnadal.

Blant de mange poster på Amici Cantus Gregoriani Nidrosiae's program i 1994, året for 10-årsjubileet, var en januar-ferd til Færøyene. Completorium sunget i Olavskirkjan på Kirkjubøur var blant høydepunktene. Foto: Dordi G. Skuggevik

Løsning for Tsjekkias gifte katolske prester?

Den katolske kirke i Tsjekkia planlegger å opprette et bispedømme med bysantinsk ritus. Der skal de gifte prestene som ble presteviet i 'undergrunnskirken' under kommuniststyret, få virke. De østlige kirker som er unert med Roma - og til disse hører den bysantinske - tillater gifte prester.

CHRIST IN DER GEGENWART

Samfunnsdebatt og/eller underholdning?

"Ei kvar god avis har godt lesestoff til underholdning og tidtrøyte. Ingen ville likevel finne på å seie at ei avis berre er underholdning, men merkverdig mange synes vere av den meining at fjernsyn er underholdning og eigentleg berre eignar seg for underholdning," sier redaksjonssjef i Fjernsynets Allmennavdeling, Audgunn Oltedal, til "Tidssignalet", bedriftsavis for NRK.

"God journalistikk om det som rører seg i

samfunnet, er kjennemerket på ei god avis," seier Oltedal". og fortsetter: "God journalistikk om det som rører seg i samfunnet, må også vere kjennemerket på ein god fjernsynskanal. Motoren og sjela i fjernsynet må vere journalistar som bryr seg med det samfunnet dei er ein del av, og som maktar å gje viktige samfunns spørsmål ei fjernsynsmessig god form. Gjennom programma våre kan og bør NRK vere med og setje viktige og sentrale tema på dagsordenen i samfunnsdebatten."

Den nye paveboken: Over håpets terskel

11

«Dette er ikke et pavelig rundskriv med alle de begrensninger det måtte innebære. Paven blir stilt personlige spørsmål om sin tro, og han gir personlige svar - ofte med lidenskapelig oppriktighet,» noterer pater *Olav Müller* i denne anmeldelsen av pave Johannes Paul II's bok *Over håpets terskel*. «Bokens tittel er dekkende for innholdet. Paven vil vaksinere oss mot tidens rådende pessimisme.»

Det hendte for kort tid siden - visstnok i et land nord for Alpene. En katolsk sogneprest besøkte sin dødssyke kollega. Han satte seg ved sengekanten og spurte forsiktig: "Skal vi røke en sigar sammen?". "Orker ikke", kom det klynkende fra sykesengen."

"Enn om vi drakk et glass vin sammen?" "Er for svak", pep den døende." Men er det ikke noe du orker å gjøre sammen med meg?" Etter kort pause: "Kanskje vi kunne kjeft litt på paven!" Forslaget falt i god jord.

Ja, hvem av oss har ikke kjeftet på paven? Noen mer, andre mindre. Når man har lest pave Johannes Paul II's bok "Over Håpets Terskel", forstummer kritikken - i hvert fall mot pavens person. Man står undrende tafatt og svelger konformitetens sure oppstøt.

Bokens tilblivelse

I forrige nummer av St. Olav ble det redegjort for hvordan boken ble til. Her en kort oppsummering: Den italienske stjernejournalisten Vittorio Messori blir bedt om å intervjuer pave Johannes Paul II i italiensk fjernsyn på 15-årsdagen for hans valg til Peters etterfølger den 16. oktober 1978. Messori kontakter

den hvitklede mannen i Vatikanet. Det er ikke nei i hans munn. Messori stiller paven en rekke spørsmål som han ber ham besvare. På grunn av hans Hellighets arbeidsbyrde kan han ikke stille opp til rett tid. Prosjektet later til å mislykkes. Så kommer en uventet beskjed fra 'overraskelsens pave': Han har besvart spørsmålene skriftlig. Slik kom de ut i bokform.

En allsidig forfatter

Hvem er han nå, denne karen, som velger mannsnot fremfor defaultisme? Undertegnede moret seg under lesningen med gjetteleken: prøvde å besvare spørsmålene før paven kom ham i forkjøpet. Resultatet var ikke mye å skryte av: Snever skoleteologi mot en totusenårig teologisk identitet, spekket også med religiøshistoriske, filosofiske og litterære kunnskaper.

I denne boken høster vi fordel av at paven er polsk, med slaverens impulsive assosiasjoner, hans evne til å stille problemene i relieff, se dem innenfra. Det går frem av svarene at han er hyrde for *hele* Kirken, hvor vi europeere med våre 'lokale' kjepphester er i mindretall. Vi fatter at paven som mystiker har tilegnet seg mysteriene i bønn - før han

beskriver dem i ord. Han er mysteriene. Bak teksten skimter vi hans fargerike bakgrunn: fabrikkarbeideren, skuespilleren, poeten, skiløperen, kajakkpadleren, ungdomspressten, motstandskjemperen. Aldri fikk han noen diplomatisk karriere. Derfor denne spennende teksten - kjemisk fri for 'embetsmugg'. Var det ikke 'onkel Lolek' studentene i sin tid kalte erkebiskopen av Krakow når de sammen drog ut på sine lange skiturer?

Lesere av 'Se og Hør' vil savne 'det viktigste': Romantikk og ungdomsforelskelser. Seriose lesere vil lete forgjeves etter religiøse betroelser som hos Therese av Lisieux i 'En sjels historie'. Ja, for var ikke denne boken tenkt som en selvbiografi? Spørsmålene Messori stiller paven, utelukker stort sett det, men - også pavens ydmykhet. Han glemmer aldri at han som Kristi stedfortreder skal forkynne evangeliet for alle folkeslag. Og allikevel - dette er ikke et pavelig rundskriv med alle de begrensninger det måtte innebære. Han blir stilt personlige spørsmål om sin tro, og han gir personlige svar - ofte med lidenskapelig oppriktighet. Rundt tyve ganger henter han eksempler fra sitt eget liv. Da er han varm i røsten.

Over håpets terskel

Bokens tittel er dekkende for innholdet. Paven vil vaksinere oss mot tidens rådende pessimisme. Som vi vet, har postmodernismens undergangsstemning grepet om seg - også i kirkelige kretser. Den som fra tid til annen ferdes i mellomeuropeiske land, har fått ørene tutet fulle av

Moralsk opprop fra USAs biskoper

I sitt møte i november i fjor utformet USAs biskoper et opprop der de oppfordrer landets 59 millioner katolikker til å gå sammen om å bekjempe abort, voldelige abortprotester, eutanasi, dødsstraff, angreps-skytevåpen og budsjettkutt som rammer de fattige.

"Hele nasjonen er i ferd med å gli inn i en tilstand hvor vold aksepteres - det gjelder retten til fri abort og krav om utstrakt bruk av dødsstraff, og økning i kriminalite-

ten og utnyttelsen av kriminalitet i underholdningsøyemed," skriver biskopene. "I en hverdag med så mye vold, oppfordrer vi til en moralsk revolusjon som begynner med grunnleggende respekt for menneskelivet, som på nytt understreker hva som er rett og galt, og som tar avstand fra hevn, - en revolusjon som går på noe langt mer grunnleggende enn om man hører til 'på høyre- eller venstreftøyen' i det politiske landskap."

Naturlig familieplanlegging

Forskning omkring naturlige former for familieplanlegging bør få mer aktiv statlig støtte. Det sa pave Johannes Paul II i en audiens før jul med en arbeidsgruppe om "Vitenskapelig basis og problemer innen naturlig fødselsregulering", et initiativ støttet av Vatikanet. Alle stater som respekterer samvittighetsfriheten, må gjøre det lettere å anvende prevensjonsmetoder som respekterer det enkelte ektepars etiske overbevisning, sa paven.

12

bedrøvelige klagesanger: Halvtomme kirker, prestemangel, utmeldelser, ungdommens frafall, konservatismens svøpe, udugelige geistlige, den polske paven.

Mannen på Peters stol har en robust natur - stålsatt av nøysomhet, sportslige aktiviteter, personlige lidelser, trosforfølgelser under totalitære regimer. Han lytter til klagesangene, lar dem skylde inn over seg, men forblir tilsynelatende upåvirket.

"FRYKT IKKE !" ropte han ut over Petersplassen den 22. oktober 1978.

"FRYKT IKKE!" har vært parolen for hele hans 16-årige pontifikat. Hvorfor skal vi ikke frykte?" Fordi mennesket er blitt frelst av Gud". "Kraften i Kristi kors og i Hans oppstandelse er større enn ethvert onde mennesket kan og bør frykte". "Om synden økte, økte nåden så overveldende meget mer".

Pessimisme skaper frykt. Optimisme gir håp. Håpet skaper fryktløse mennesker. Paven inviterer oss til en vandring sammen med ham OVER HÅPETS TERSKEL.

Spørsmål og svar i håpets tegn

Begrenset plass tillater ikke en grundig gjennomgåelse av i alt 35 spørsmål og svar. Her noen utvalgte i korte sammendrag:

Har paven noen gang vaklet i troen på seg selv som Jesu Kristi stedfortreder?

Svar: Paven frykter ikke denne tittelen. Selv er han et syndig menneske. Det er Den Hellige Ånd som har gitt ham embete som Kirkens

klippe og Kristi stedfortreder. Det gir tillit og håp.

Hvordan ber paven?

Svar: Det dreier seg ikke så mye om et valg. Det er Den Hellige Ånd som inngir ham hvordan han skal be. Konkret ber han for alle kirkesamfunn, alle menigheter, verdens problemer, alle som føler et hellig kall, det godes seier, de avdøde.

Finnes det virkelig en Gud?

Svar: Fornuften viser oss veien fra den synlige verden til det usynlige Absolutte. Menneskets indre uro og lengsel røper også Guds eksistens. Moderne filosofi vanskeliggjør troen på Gud. Vi er imidlertid vitne til en tilbakevending til metafysikken. Det gir håp.

Hvorfor er det så mye ondskap i verden? Er Gud avmektig?

Svar: Det onde er et mysterium, men Gud selv stiller seg solidarisk med den lidende menneskehet ved selv å gå inn i korsets smerte. Ved sin død og oppstandelse vil han befri oss fra lidelsen. Kristus er vårt håp.

Hvorfor så mange religioner?

Svar: Var det ikke bedre å spørre om hva alle religioner har felles? Menneskeheten utgjør en enhet. Alle har samme opprinnelse og mål, nemlig Gud. Alle religioner søker å svare på de spørsmål som foruroliger menneskenes hjerter: Livets mål og mening, den gode og onde gjerding, veien til sann lykke, døden og dommen. Den katolske Kirke forkaster ikke det som er sant og hellig i disse religionene. Den Hellige

Ånd arbeider effektivt også utenfor Kirkens synlige organisme. Vi har et berettiget håp om at Kristus vil frelse alle mennesker som søker sannheten.

Er det håp for de unge?

Svar: Dagens unge er mer beskyttet enn da paven var ung. Krigen krevde offer og heltomot av hver og en av oss. De unge i dag har ikke opplevd undertrykkende regimer. I stor utstrekning har de gitt etter for forbrukskulturen. Tross alt har de unge bevart idealismen. I dag lever den seg stort sett ut i kritikk av det bestående. Ungdommen trenger gode veiledere, ikke minst hva kjærligheten angår. Igrunnen leter de unge alltid etter skjønnheten i kjærligheten. Innerst inne vet de at bare Gud kan gi dem en slik kjærlighet. Derfor er de innstilt på å følge Kristus uten å bry seg om de ofrene det medfører. De unge må også lære Kirken å kjenne. De må se Kristus i den. Visst er det håp for de unge!

Tok Gud aktivt del i kommunismens fall?

Svar: Kristus sier: "Min far arbeider til denne dag, så arbeider også jeg." Gud arbeider alltid med oss mennesker, også i dag. Vi ser det blant annet i kommunismens fall. Men vær klar over at denne ideologi oppstod som en protest mot urettferdighet. Denne protesten har Kirken i sin sosiallære gjort til sin egen. Kommunismen falt av seg selv, på grunn av sin egen iboende svakhet. Guds vesentlige verk vil være Kristi kors og oppstandelse. Her ligger vårt håp.

Han understreket også at naturlig fødselsregulering er "en medspiller, ikke mot-spiller" i kampen mot underutvikling og den befolkningsproblematikk som er en del av problemkomplekset. Det er "en vesentlig moralsk forskjell" mellom naturlige og kunstige prevensjonsmetoder, betonte paven. De naturlige metoder fører til at "erfaringen

av samhörighet og av åpenhet for livet, ikke skilles ad". Kunstige metoder derimot deler opp de forskjellige sidene ved den menneskelige seksualitet og gjør kroppen til "kun et ytre objekt".

RM

Kommer i St. Olavs februarnr:

Torbjørn Olsén:
Den nye katekismen på norsk

Gun Jeanne Wreden:
Religion og fred

13

Peterplassen 22. oktober 1978: "Frykt ikke!" roper den nyvalgte pave Johannes Paul II utover menneskemengden. "Frykt ikke har vært parolen for hele hans pontifikat," skriver pater Olav i sin anmeldelse av pavens bok "Over håpets terskel".

Øversettelsen

Paven skrev ned sine tanker på polsk. Denne teksten ble så øversatt til italiensk. Ryktet har nådd oss at den italienske øversettelsen har en rekke feil. Så blir denne teksten øversatt til 20 forskjellige språk, og boken utgitt i 35 land på en og samme dag. Dette smaker av farlig hastverk. Den norske utgaven vitner også om det. Vi hopper i stolen når vi leser om "Kirkens Mariatilbedelse". Vi drar på smilebåndet når den jordiske eller valfartende Kirke blir kalt "den omstreifende Kirke". Det leder til misforståelse når den aristotelisk/thomistiske værensfilosofi

blir kalt "eksistensfilosofi". Når det henvises til konsildokumentene, hvorfor ikke benyttte de pålitelige øversettelser som allerede forefinnes? Slik kunne vi fortsette. Vi skal ikke kritisere øversetteren for dette. Forlaget burde ha sørget for en gedigen teologisk 'vasking' av teksten. Forhåpentlig vil det skje med neste utgave.

Når dette er sagt, skal det straks tilføyes at øversetteren på utrolig kort tid har øversatt pavens tanker til et lødig norsk.

Olav Müller

Om den nye katekismen:

En allmenn begivenhet

"Det var en begivenhet av de sjeldne - det er mer enn 400 år siden sist - da Den katolske kirke for to år siden gav ut sin offisielle katekisme. I desember i år forelå den på norsk. Boken er imponerende, og det gjelder ikke bare tykkelsen," skriver Knut Grønvik i Vårt Land. Han finner katekismens noteapparat "meget omfattende" og registrene "direkte imponerende".

Å anmelde en slik bok, er "selvsagt umulig", noterer Grønvik. "Det vil jo være det samme som å anmelde hele Den katolske kirkes lære. Den som leter etter Pavekirkens mer utrente synspunkter, for eksempel innen morallære eller Mariologien, vil naturligvis finne sine bange anelser bekreftet. Andre vil kanskje få seg en overraskelse over hvor mye man som norsk protestant kan skrive under på. Et raskt blikk på punktet om rettferdiggjørelsen, for eksempel: 'Rettferdiggjørelsen ble oss fortjent ved Kristi lidelse. . . Rettferdiggjørelsen er å ta imot Guds rettferd ved troen på Jesus Kristus. . . Det første verk den Hellige Ånds nåde virker, er omvendelsen som utvirker rettferdiggjørelsen. . .' Så langt, så svært luthersk, før det også kommer, litt mer typisk katolsk: 'Rettferdiggjørelsen legger grunnen for et samarbeid mellom Guds nåde og menneskets frihet.' Grønvik avslutter sin omtale av utgivelsen slik: "Når katekismen nå foreligger, bør den ha gode sjanser til å bli lest og brukt, og det langt utenfor den relativt lille kretsen av katolikker i 'diaspora' her i landet. Det er den nemlig katolsk - allmen - nok til."

Store ting ville skje!

“For de fleste nordmenn er kirkegang 'uten gyldig grunn, det vil vanligvis si at et familiemedlem skal døpes eller konfirmeres, en utenkelig tanke en alminnelige søndag,” skriver journalisten Jan Arild Holbæk i Vårt Land. “Det er sagt at fulle kirker på søndagen ville være det sterkeste vitnesbyrd til våre medmennesker,” noterer Holbæk, og minner om at Per Voksø allerede for tyve år siden beskrev hva som ville skje dersom Guds folk virkelig ble regelmessige gudstje-

nededeltakere: “Alt ville bli annerledes. Kirkene ville bli overfylte, fellesskapet ville bli meningsfylt, salmesangen ville lyde som et brus. Det ville bli en sensasjon. Folk ville tro at store ting var på ferde når kirkene ble overfylte. Store ting ville også skje. Blant annet ville sikkert prestene preke bedre og liturgien fungere.”

Men “er det ikke det som hender i kirkene i julen?” spør Holbæk. “Når vil vi oppleve at dette skjer hver søndag?”

Døve for det vesentlige?

“Flere og flere spør etter kirken - i svimmelhet over den enorme kunnskapstilgangen og det enorme teknologiske nivået vårt samfunn har nådd,” sier prost Magne Bergslien i Luthersk Kirketidende. Han fastslår at “behovet for sterkere forankring vokser. Flere leter etter fortøyningspunkter. Det er uttrykk for sunne instinkter”.

14 Ordenssøster og lepralege i Pakistan: Hun lever den gale, grenst

Våre dagers spedalske er de blitt kalt, de AIDS-syke. Men også 'ekte' spedalske finnes i dag: På verdensbasis rundt 6 millioner. I Pakistan, 'de renes land' der islamsk fundamentalisme er landets lov, er det underlig nok en katolsk lege og ordenssøster, Ruth Pfau, som leder kampen mot 'den store sykdommen', som lepra kalles på urdu. I år er det 35 år siden hun, 31 år gammel, begynte sitt arbeid i et skur i Karachi.

Den 30. januar markeres Den internasjonale lepradagen for 42. gang. Selv uten den bakgrunn, er historien om Ruth Pfau vel verd å fortelle.

“Hun er liten og nett, snaue 1.60, men energisk så det holder!” lød beskrivelsen i tysk TV i forhindelse med hennes 65-årsdag i fjor. Hun har lite til felles med klisjeen 'from heltinne' eller ditto nonne. Det salvesfulle er så avgjort ikke hennes stil - hun er nøktern og pragmatisk, har selvironi tilsatt en dæsj sarkasme: “Man kan ikke leve av dyden alene,” sier Ruth Pfau: Humor og hårdnakkethet er langt viktigere. Og at man har hjerte på rette sted.

Et kall

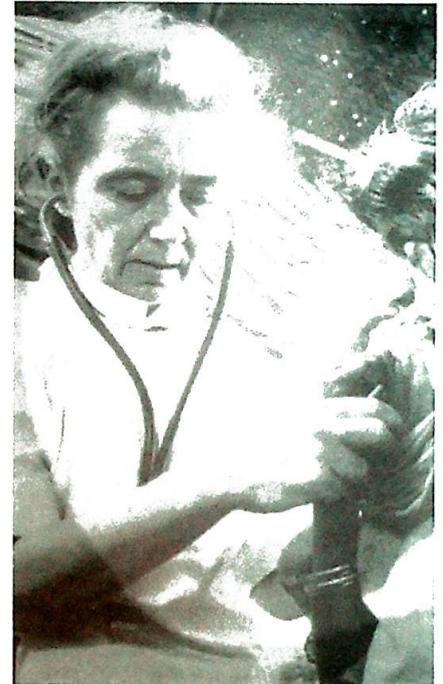
Hva er det som får henne til å holde ut på 35. året det som til tider må te seg som et frustrerende sisyfosarbeid hvor man bl.a. stadig renner hodet mot en vegg av fordommer? “Det skyldes kanskje at jeg langt på vei nærmest har levd med lukkede øyne, bare gått løs på oppgavene uten å plages av for mye refleksjon,” mener hun selv. Gudstro gir ro, frigjør fra krampaktig suksessenkning. Hun ser seg som et redskap, “et instrument”, det gjør det lettere å hoppe ut i det ukjente og usikre. Hun har ikke selv staket ut

sin livsvei, men har fulgt et kall - slikt har med nåde å gjøre.

Hun er født i Leipzig i 1929, opplevde bombingene og nøden i krigens siste fase. I 1948 flyktet hun til Vesten, studerte medisin, ble med i Det sosialistiske studentforbund, oppdaget kristendommen og ble døpt, konverterte så til katolisismen. Hun tok medisinsk embedsesamen med beste karakter, men følte stadig sterkere at bare et radikalt skritt kunne gjøre henne lykkelig: “Det egentlige måtte ligge et sted lenger der ute.”

Et skur i slummen

Hun sluttet seg til “Døtrene av Marias hjerte”, en orden som nærmest er en mobil reservestyrke, rede til å trå til der andre ordener ikke lenger kan virke. En orden uten klausur og drakt med virke “ute i verden”. I 1960 drog hun til Karachi, og her, i et treskur i den fattigste slummen, begynte hun arbeidet: Mariadøtrene ambulante lepra-pleie. Uten rennende vann og elektrisitet, uten selv de enkleste medisinske hjelpemidler, men med et

ustoppelig improvisasjonstalent tok hun fatt. Lakener ble til bandasjer, vitaminpreparater og antibiotika ble tiggert sammen blant tyske givere. Et vanlig bord av tre var det første operasjonsbordet, og pasientene viftet selv bort fluene med en bambusvifte.

Først da hun ved et tilfelle fikk tak i et nettopp ferdigbygget sykehus i Karachi (kjøpt for penger fra den tyske katolske hjelpeorganisasjonen Misereor), begynte mistroen og engstelsen overfor hennes foretagende så smått å gi seg hos hennes pakistanske medisinerkolleger, hos myndighetene og hos personalet ved andre misjonssykehus. Inntil Ruth Pfau begynte sitt arbeid, var Pakistans spedalske henvist til en

Bergslien minner om at "i møtet med disse behovene må kirken opptre rett. Hvorfor klarer vi ikke å bryte gjennom barrieren inn til de forventninger som ligger latent i store deler av befolkningen? Har bakgrunnsstøyen fra seminarerne og korridorene i kompetansesentrene gjort også kirkens tjenere døde for det vesentligste: kjærligheten?"

Diakonen Jesus: den ukjente

"Hvorfor kjenner vi ikke den Jesus som sier at han er diakon - en tjener? Han er den ukjente Jesus." Professor dr. Paolo Rocca fra Italia vakte oppmerksomhet på den europeiske diakonikonferansen i Trondheim for en tid siden med sin kritiske holdning og tydelige tale om kirkens selvforståelse, leser vi i bladet "Hilsen fra Diakonhjemmet".

"Vi kjenner Jesus som 'Herre', 'forløser', 'Menneskesønn', 'profet', 'undergjører', 'befrier', som sann Gud og sant menneske, bare ikke som diakon. Det merkelige, ja forbløffende ved det er at 'diakon' og 'tjener' er den eneste tittelen Jesus bruker umiddelbart om seg selv," sa professor Rocca.

Øse kjærligheten

15

ghetto-tilværelse, utstøtt av det menneskelige fellesskap; nå ble de etterhvert behandlet også ved andre misjonssykehus - av fagpersonell som doktor Pfau selv hadde utdannet. Som nøktern realist innså hun nemlig raskt at hun ikke kunne kjempe alene, og begynte derfor kort etter ankomsten å utdanne hjelpepleiere. I dag har hun en 'hær' på 150 pakistanske medarbeidere med seg i kampen mot 'den store sykdommen'.

Ut - til de utstøtte

Men det etterhvert offisielt anerkjente leprasenteret i Karachi var bare begynnelsen for Ruth Pfau. Nå tok hun veien fatt for å oppspore syke rundt omkring i hele landet - langt opp i bortgjemte fjeldaler drog hun, til landsbyer som ikke fantes på kartet ennå. Ofte fant hun de syke i huler eller uthus, utstøtt av sin egen familie - syke som aldri hadde sett en lege.

I dag er det et nett av leprasentre og ambulerende behandlingenheter i Pakistan hvor man også behandler andre infeksjonssykdommer, først og fremst tuberkulose. Og Ruth Pfaus hjelpere reiser landet rundt på motorsykkel, på kamelryggen eller med bil for å lokalisere leprasyke og hjelpe. Hun har også kontakter og stasjoner - mer eller mindre legale sådanne - i Afghanistan: Flyktningene derfra innebærer økt leprasmittefare i Pakistan.

Full helbredelse kun for mindretallet

"Den nye kombinasjonsteknikken for lepra som vi har hatt de siste årtier, har vist seg å være en virkelig

revolusjon," sier Ruth Pfau. "Før måtte vi behandle våre pasienter i årevis, og ingen kunne utskrives som virkelig helbredet. Den nye terapien gjør det mulig å kurere folk, men den krever en voldsom innsats og alle våre krefter. Det er av avgjørende betydning at medikamentene gis punktlig på dagen en gang i måneden av en lepra-assistent, og da kan man ikke la seg stoppe av slikt som borgerkrig og portforbud, oversvømmelser eller jordras."

I dag er denne "angrepsfasen" på landsbasis over i Pakistan, 70 prosent av de syke befinner seg i storbyer som Karachi, og det er også her den overveiende del av de nye sykdomstilfellene dukker opp. Men selv om man i dag vet hvordan man får has på leprabasillen, er det bare et mindretall av pasientene som blir helt friske, rundt 25-30 prosent. Forutsetningen for å bli frisk, er at man kommer under behandling på et tidlig stadium av sykdommen. De som ikke gjør det, trenger hjelp og oppfølging lenge. "Rehabilitering er den nye stor utfordringen: psykologisk, sosial, og fysisk rehabilitering. Den medisinske helbredelse er bare første stadium - så følger 'helbredelse' av personen og av familien."

Slaget vunnet innen år 2000?

WHO, Verdens Helseorganisasjon, har satt seg som mål å beseire lepra innen år 2000, en målsetning som tør være vel optimistisk og få folk og myndigheter til å tro at seieren er like om hjørnet. "Vi vet nå at inkubasjonstiden for lepra er adskillig lengre enn vi trodde, den kan vare opptil 40 år," sier Ruth Pfau. "I

Pakistan har helt siden staten ble grunnlagt i 1947 hatt religionen som eksistensgrunnlag: Landet skulle være hjemland for muslimene på det indiske sub-kontinent. Landet har i dag 120 millioner innbyggere samt 3 millioner afghanske flyktninger. 97% av innbyggerne er muslimer, 1.8 millioner er kristne hvorav snau 900.000 katolikker. Flesteparten av dem er meget fattige, 80% er analfabeter. De arbeider som tjenestefolk, gatefeiere, landarbeidere og i fabrikkene. Det finnes etterhvert en fåtallig katolsk middelklasse bestående av lærere, leger, sakførere og forretningsfolk. Den gjennomgående diskrimineringen av kristne gjør det vanskelig å overstige de sosiale klassekiller.

I de senere år har tusenvis av kristne utvandret. Landets kristne lever under stadig press, et press som har skapt sterkt samhold. Her er et levende katolsk menighetsliv, her finnes modige biskoper og et fullsatt presteseminar. Det økumeniske klimaet er godt. De kristne skoler som fremdeles finnes etter at skolevesenet ble overtatt av staten i 1972, utgjør et verdifullt samfunnsmessig bidrag.

KM

Pakistan må vi nok i en tredve års tid fremover regne med opptil 2000 nye tilfeller hvert år, så våre oppsøkende speidertropper må nok i mange år ennå gjennomlede slummen og fjellområdene og ørkenstrøkene for å oppdage nye tilfeller så tidlig som mulig."

Den gale, grenseløse kjærligheten

Hva vil skje den dagen Ruth Pfau, æresborger og regjeringsrådgiver i Pakistan, ikke lenger kan lede arbeidet? En etterfølger er det lite sannsynlig å finne i Pakistan, Benazir

Rotteplage i Sarajevo

Den engelske katolske hjelpeorganisasjonen CAFOD har gått i gang med å bekjempe den tiltagende rotteplagen i det krigsherjede Sarajevo. En varm sommer og søppel som blir liggende - det mangler bensin til søppelbilene - har gitt rottene særdeles gode dager, og de har formert seg i uhyggelig grad. Talsmenn for CAFOD sier det er stor fare for sykdommer som typus og lungepest.

CATHOLIC HERALD

Vatikanet oppfordrer til 'åndelig spareplan'

I forbindelse med det kommende toppmøte i København i mars om sosial utvikling oppfordrer Vatikanet, som også blir representert på møtet, deltakerne til å utarbeide en effektiv "åndelig spareplan" for å bekjempe "den overdrevne forbrukermentalitet" som fører til fattigdom i verden.

"En milliard som sulter, 800 millioner analfabeter, 30 millioner flyktninger. . . gir et dramatisk bilde av verdens fattigdom," heter det i en uttalelse fra en studiegruppe, støttet av Vatikanet, som ble offentliggjort kort før jul. Til tross for tiltak for å bedre situasjonen, øker fattigdommen, hovedsakelig på grunn av den internasjonale økonomiske politikk og handlemåte, noterer grup-

16

Pakistansk prestestudent besøker en leprapasient.
Foto: KM

Bhutto til tross. I store deler av Pakistan får en kvinnelig lege ikke praktisere uten ektemann eller annen mannlig beskyttelse, og mange steder får en mann ikke komme nær en syk, uansett om han er lege eller ikke. Ofte må man 'spørre' seg frem til diagnosen ved hjelp av 'fotoeksempler'.

Og som med tuberkulose, den andre store 'fattigdomssyken', er det de mest sårbare som blir lepraens ofre: unge mennesker og kvinner som nettopp har født barn. For en kvinne i det muslimske Pakistan er en lepradiagnose ofte ensbetydende med skilsmisse, det vil si mannen sier seg løs fra henne ved et trefoldig "jeg skiller meg fra deg", og hun får seile sin egen sjø. Her er man langt fra vestlig kvinnefrigjøring og likestilling! For ikke å snakke om katolsk ekteskapsyn.

Hva var det som fikk Ruth Pfau til å velge Pakistan og de spedalske fremfor en karriere ved europeiske sykehus og universiteter? Den stod vidåpen for den lynende begavede unge medisineren Ruth Pfau. "Hun later ikke til å forstå spørsmålet helt," noterer den tyske intervjueren. "Selv for en ateist er det da naturlig at et mennesket har et verd og en verdighet man ikke stiller spørsmålstegn ved," svarer Ruth Pfau. Litt av denne verdigheten vil hun gi tilbake til de 'pariaer' samfunnet har skjøvet fra seg; gi den tilbake ved "rett og slett" å forsøke å "leve den gale, grenseløse kjærligheten som Kristus selv - han som er ordenslivets midte - levde". UKJ

(Kilder: Frankfurter Allgemeine Zeitung, Rheinischer Merkur, Die Katolischen Missionen, Catholic Herald)

Oppfordring fra paven:

Kvinnene som 'fredsoppdragere'

"Det er på tide å ta skrittet fra ord til handling: Hver enkelt borger og hver familie, hver troende og hele kirken, stater og internasjonale organisasjoner, kort sagt alle bør føle seg forpliktet til å gjøre hva de kan for å fremme freden," het det i pave Johannes Paul IIs budskap til Verdensfredsdagen 1. januar. (I Oslo Katolske Bispedømme feires dagen søndag 22. januar.)

"Å oppdra til fred, innebærer å åpne forstand og hjerte for det som pave Johannes XXIII i encyklikaen *Pacem in terris* kaller selve grunnlaget for et fredelig samfunn: sannhet, rettferdighet, kjærlighet og frihet (-) Mot denne bakgrunn vil jeg på denne verdensfredsdagen fremfor alt rette mitt budskap til kvinnene: De skal være fredens vitner, dens budbærere og læremestre på det mellommenneskelige plan og innen familien, i landenes kulturelle, sosiale og politiske liv, særlig i konflikt- og krigssituasjoner," skriver paven. Som minner om at "ofte hindrer sosiale og kulturelle forhold og tilpasningsmønstre" kvinnene i å se fullt og helt sitt eget menneskeverd; dertil er mange kvinner "ofre for en materialistisk og hedonistisk kultur som bare ser dem som 'lystobjekter', og som ikke viker tilbake for organisert utnyttelse av kvinner og unge piker."

Slikt er forkastelig og skaper ikke fred, skriver paven. Og understreker at nettopp "når kvinnene får anledning til å utfolde og bidra med alle sine egenskaper og talenter, fører det til at både samfunnets selvforståelse

Tibet: et okkupert land

Man antar at nærmere 1.2 millioner tibetanere hittil har dødd som en konsekvens av den kinesiske okkupasjonen p.g.a. massakre, henrettelser, bestials tortur, sult, sykdom og selvmord. De kinesiske myndighetene fører en systematisk apartheidpolitikk overfor den tibetanske befolkningen sosialt og økonomisk, leser vi i bladet Verdens Tak, som utgis av Den norske Tibet-komité.

Det mest urovekkende av alt er at de kinesiske sentralmyndighetene har lyktes i å

omplassere millioner av kinesere til Tibet slik at de ca. seks millioner tibetanere nå blir minoritet i sitt eget land.

Denne dystre utviklingen har pågått ufortrødent uten at verdenssamfunnet har løftet en finger for å mobilisere en effektiv protest overfor Kina. I dagens situasjon ser det ut til at f.eks. Vesten er kneblet av sin egen grådighet overfor det kinesiske økonomiske markedet som nå åpner seg, noterer bladet.

CATHOLIC HERALD

og dets 'organisering' bedres, og at samfunnet selv bedre gjenspeiler den grunnleggende enhet i den menneskelige familie".

I barneoppdragelsen spiller mødrene "en førsterangs rolle," understreker paven. "Ved de bånd som knyttes særlig i de første leveårene, gir moren barnet den følelse av sikkerhet og tillit som det vanskelig kan være foruten om det skal kunne utvikle sin egen identitet på rett vis og, senere i livet, utvikle positive og fruktbringende relasjoner med andre," skriver paven. Dette "urforholdet" mellom mor og barn "har særlig betydning for den religiøse oppdragelse fordi det lenge før en formell religiøs oppdragelse begynner, gjør det mulig å rette barnets ånd og hjerte mot Gud. Men man må ikke la mødrene stå alene med denne avgjørende og vanskelige oppgaven. Barna trenger begge foreldres nærvær og omsorg; det eksempel foreldrene gir gjennom sitt nærvær og sin oppførsel, er deres fremste bidrag til å virkeliggjøre den oppdragerrollen de har. Den måten foreldrene lever sitt ekteskap på, har dyptgripende virkning på barnets psykologi, og innvirker i ikke liten grad på hvordan det utformer forholdet til de nærmeste omgivelser og andre relasjoner utover i livet," skriver paven.

Han understreker videre at "denne første oppdragelse er av grunnleggende betydning. Dersom forholdet til foreldrene og de øvrige familiemedlemmer er preget av kjærlige og positive relasjoner, lærer barnet, gjennom levende erfaring, de grunnleggende fredsstiftende verdier å kjenne: kjærlighet til sannheten, sans for frihet under ansvar, aktelse og respekt for sin neste."

Nytt hefte fra UNKF Øst:

Godt om sakramentene

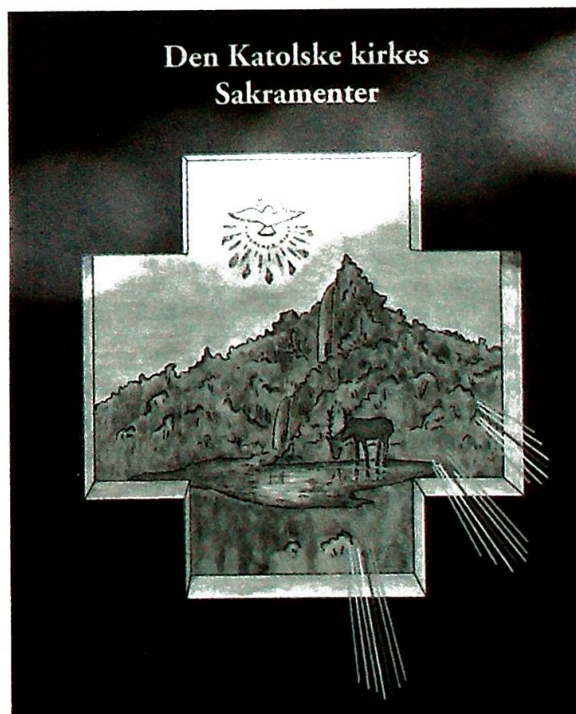
Pastor **Torbjørn Olsens** første bok som katolsk forfatter er en viktig begivenhet. Han har skrevet en innføring i kirkens sakramentslære som tar opp de viktigste spørsmålene, og som egner seg godt ikke bare for konfirmanter og eldre ungdommer, men også for konvertitter og voksne katolikker som søker forklaring og veiledning på et modernere språk enn vanlig på dette viktige området. Hans fremstilling vil også fungere godt som grunnlag for en diskusjonsgruppe i en menighet som ønsker å fordype seg i kirkens praksis og lære.

Torbjørn Olsen skriver en sunn og

avbalansert teologi, forankret i troens åndelige dimensjon og kirkens lange tradisjon, som inspirerer håpet om at han ikke har skrevet sin siste bok!

Den eneste klage må være at UNKF har valgt å trykke teksten med så små og lite pregnante bokstaver. Aldrende mennesker (som denne anmelder) ville gjerne betalt mer for et typografisk mer innbydende hefte. Når det er sagt: Forsiden er særdeles innbydende - et fargerikt blikkfang ved sr. Mary Ansgar Sheldon o.p. fra Mariaklosteret i Bodø.

Brian McNeil

Juridisk beskyttelse av menneskets genetiske arv

Pave Johannes Paul II krever at mennesket og dets genetiske arv må beskyttes av lovgivningen i alle land. Ved en audiens for medlemmene av Det pavelige vitenskapsakademi for en tid siden oppfordret paven til å arbeide for verdensomspennende overenskomster på dette punkt.

Inngrep i kromosomene i menneskelige celler må bare foretas i overensstemmelse

med fundamentale moralske regler, sa paven. Alle inngrep må skje med absolutt respekt for det særegne ved mennesket, dets transcendent kall og usammenlignelige verdighet. Genetisk forskning må ikke under noen omstendighet føre til at fostre med kromosomanomalier aborteres. Det må være forbudt å avsløre et menneskes "biologiske hemmeligheter" til en tredjemann, og det må heller ikke foretas kromosomundersøkelser på mennesker mot deres vilje, og

de må ikke misbrukes til ikke-medisinske og ikke-behandlingsmessige formål.

Paven går inn for både grunnforskning og anvendt forskning som har som formål å fremme menneskers helse. Men man må passe på ikke å la seg gripe av en "fremskrittsmyte". Målestokken for vitenskapelig forskning er det moralske gode og en ekte utvikling av mennesket, understreket paven.

KNA

18

Leserbrev:

Om fattigdom og generøsitet

Gunnar Markussen kommer i St. Olav nr. 11-94 med refleksjoner omkring ordensliv og løfter, fattigdomsløftet i særdeleshet. Han oppfordrer til enten å "fjerne fattigdomsløftet eller gi det et mer reelt innhold". Jeg forstår at vi låner øre til **Timothy Radcliffe o.p.**, Dominikanerordenens generalmagister, som tidligere i år kom med et lengre brev nettopp om løftene:

"Fattigdom er det løftet som det er vanskeligst å gi en troverdig beskrivelse av. De av våre brødre og søstre som lever nærmest den virkelige fattigdom, er sjelden dem som taler høyest om den. De vet at mye av det som blir sagt om fattigdom, om 'solidaritet med de fattige', bare er tom retorikk. De vet hvor forferdelig fattigdommen er, ofte uten håp, voldelig, trøstesløs, preget av usikkerhet og avhengighet. De som har sett fattigdommen, er vanligvis forsiktige i omgang med ordene når den skal beskrives. Kan vi andre virkelig vite hva det vil si å leve i fornedrelsen, utlevert til usikkerheten, håpløsheten?"

En annen grunn til at det er vanskelig å skrive om fattigdom, er at det å være fattig varierer sterkt fra verdensdel til verdensdel, fra samfunn til samfunn, avhengig av hva slags familiebånd, hva slags økonomisk system, sosiale støtteordninger osv. som eksisterer. Fattigdom i India, hvor der eksisterer en lang tradisjon for 'hellige tiggere', er en ting, noe helt annet i Afrika hvor rikdom i flere kulturer anses for å være et utslag av Guds velsignelse, og igjen noe helt annet i de vestlige konsumsamfunn. Det som gjelder fattigdomsløftet, er adskillig mer kulturelt betinget enn det som gjelder lydighet og kyskheter. Faktorer som klosterets størrelse og beliggenhet, brødrenes eller søstrenes apostolat, stiller så ulike krav at vi av den grunn må vokte oss for å komme med enkle vurderinger av hvor godt eller dårlig andre lever dette løftet.

Fattigdomsløftet er, i likhet med de andre løftene, først og fremst et middel. Fattig-

domsløftet gjør oss frie til å vie oss selv uten reservasjon til forkynnelsen av Evangeliet, men fattigdom som middel må ikke forstås i snever utilitaristisk forstand. Som de andre løftene, skal, som St. Thomas sier, også fattigdommen utøves med *caritas* som drivkraft og mål, den kjærlighet som er Gud. Hvordan kan vi leve så vi kan tale om Gud med troverdighet?

En måte å besvare det spørsmålet på, er å se nærmere på hvordan fattigdommen berører fundamentale sider ved Eukaristien, selve kjærlighetens sakrament. For Eukaristien er enhetens sakrament, en enhet som fattigdommen ødelegger, det er sårbarhetens sakrament, som den fattige utholder, det er en form for generøsitet, som vår konsumkultur stritter imot. Å spørre hvordan vi kan eller bør være fattige, er å spørre hvordan vi kan leve eukaristisk.

Ved aftensmåltidet kvelden før han døde, samlet Jesus disiplene for å feire den nye pakt. Et nytt tilholdssted ble skapt, en ny bolig som gir rom for alle, også de elementer som bryter med det menneskelige samfunn: svik, fornektelse, selv døden. Det anstøtelige ved fattigdommen er at den bryter opp det som Kristus har gjort til ett. Fattigdom er ikke bare et økonomisk anliggende, mangelen på mat, klær eller arbeid. Den splitter den menneskelige familie. Den fremmedgjør oss fra våre brødre og søstre. Lasarus som står utenfor døren til den rike mannens hjem, er ikke bare utelukket fra å få sin del av godene, men også fra å sitte ved hans bord. Den uoverstigelige avgrunn som skiller dem etter døden, avslører hva som var tilfellet i deres levetid. I dagens verden er skillet mellom rike og fattige sta-

dig mer påtrengende. Selv innenfor det velstående EU er det nærmere 20 millioner arbeidsløse. Kristi legeme er lemlestet.

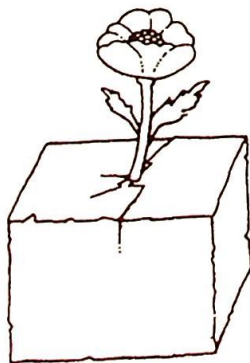
Den frivillige fattigdom som vi lover, har verdi ikke fordi det i seg selv er et gode å være fattig. Fattigdom er forferdelig. Den har bare en hensikt om den får oss til å gå ut av oss selv, strekke oss ut over grensene som skiller mennesker fra hverandre, våger å leve nær adskilte brødre og søstre.

Ved aftensmåltidet påtok Kristus seg hele den lidelse og død han skulle gjennomgå. Han aksepterte sårbarheten som en uomgjengelig del av det å være menneske, ved å utsette seg for å bli såret og drept. Vårt fattigdomsløfte gir oss å godta vår sårbarhet. På hvilken måte har vi del i den fattiges sårbarhet?

Samme hvor lite vi har å spise, så er der alltid en fluktmulighet når vi ikke klarer mer. Ordenen vil aldri la oss dø av sult. Jeg har likevel møtt brødre og søstre som har våget å leve ved de grensene. Som utholder farene og utmattelsen ved å leve daglig i en verden hvor volden hersker. Jeg tenker på våre brødre og søstre på Haiti, hvis klare standpunkt for rettferdighet setter deres liv i fare. På våre brødre i Algerie og i Kairo som har valgt å forbli, som tegn på håpet om at kristne og muslimer må kunne leve i fredelig sameksistens. På våre søstre i Guatemala som bærer den lokale klesdrakten, slik at de ikke skal bli spart for de ydmykser befolkningen forøvrig utsettes for. Ordensdrakten ville gitt dem beskyttelse. Ikke alle av oss blir utsatt for slike prøvelser. Oppgaver og utfordringer er forskjellige innen en og samme orden. Men vi kan støtte dem, lytte til dem, og lære av dem.

Dette Kristi kall til sårbarhet, til utsatthet, stiller spørsmålet om hvordan vi lever fattigdomsløftet sammen. Våger vi å leve så utlevert til hverandre som livet i fellesskap forutsetter? Lever vi virkelig med det felles beste som målestokk? Våger vi å legge vårt liv og alt hva vi mottar, i fellesskapets hender, når vi med det risikerer at fellesskapet ikke gir oss tilbake det vi mener vi selv har bruk for? Hvordan kan vi snakke om Kristus som overga seg selv til oss, hvis ikke vi gjør det samme?

"Ta alle og et derivat, dette er mitt legeme som skal gis for dere. Dette, det mest sentrale, ja, selve hjertet i vårt liv, er ren gave.

Økumenikk-professorat ved Misjonshøgskolen

Den nytnevnte professorens navn er Ola Tjørhom, best kjent for sin forskning av internasjonale katolsk-lutherske læresamtaler, skriver "Vårt Land" og viser til at Tjørhoms doktoravhandling bygger på en studie av disse samtalene.

En av misforståelsene som Ola Tjørhom mener at den lutherske kirke må justere, er

synet på viktigheten av pavens uttalelser. "Mange tror visst at hver gang paven åpner munnen, så kommer han med en uttalelse 'ex cathedra', det vil si at uttalelsen binder kirken for all fremtid. Men faktum er at det er uhyre sjelden at paven sier noe 'ex cathedra'. Det er stort sett bare når han skal kunngjøre nye dogmer at han kommer med slike uttalelser. Og nye dogmer dukker

jo ikke opp særlig ofte," sier den nybakte professor, som til daglig underviser i dogmatikk og økumenisk teologi for studentene ved Misjonshøgskolen.

(St.Olavs lesere vil kjenne Tjørhoms navn bl.a. fra spalten "På gjesteplass".)

Lang leserglede!

19

Eukaristien er generøsitetens ytterste konsekvens. Det er her caritas - Guds eget liv - blir mest påtagelig. Det er en generøsitet som vårt samfunn har vanskelig for å forholde seg til. For det er et marked hvor alt har sin pris, hvor alt kan selges og kjøpes. Hva slags mening gir det å høre en Gud som roper 'Kom til meg alle dere som tørster, og jeg vil gi dere drikke uten betaling'. Alle samfunn har markeder, torv hvor folk kan komme sammen for å kjøpe og selge. Vesten skiller seg ut ved selv å være et marked. Markedet og dets mekanismer er den grunnleggende modell som dominerer og former vår mentalitet, vår oppfatning av samfunnet, av det politiske liv, til og med vårt forhold til hverandre. Alt er til salgs. Naturens egne ressurser er salgsvare. Selv vi mennesker er 'ressurser' på et 'arbeidsmarked'. Denne konsumkulturen truer med å oppsluke hele verden og gjør krav på det i frihetens navn, samtidig som den blokkerer oss, låser oss inne i en verden hvor ingenting lenger er fritt.

Hvordan kan vi forkynne en nådig og generøs Gud, som uten vederlag gir oss sitt liv, hvis vi er oppslukt av denne kulturen? Et av de mest radikale krav som fattigdomsløftet stiller, er at vi skal leve i denne kulturen i enkelhet og på en slik måte at vi gjennomskuer den. - Livet i våre fellesskap skulle bære preg av denne enkelhet som hjelper oss til å frigjøre oss fra konsumsamfunnets illusoriske løfter og fra velstandens dominans. Verden ser annerledes ut fra baksetet av en Mercedes enn den gjør fra en sykkel. *Jordan av Sachsen* sa om *Dominius* at han 'elsket fattigdommen', kanskje ikke fordi fattigdommen i seg selv er verd å elske, men fordi den kan åpne for oss våre dypeste ønsker og vise oss våre egentlige behov."

Så langt generalmagisteren. Gunnar Markussen vil ikke at hans merknader "skal forstås som kritikk av enkeltpersoner eller ordenssamfunn". Og trekker *St. Josephsøstrene* frem som eksempel. Det akter også jeg å gjøre. Vår verden er avhengig av at der finnes mennesker som gir uten å forvente noe igjen. Og som vet at det de gir, aldri er bortkastet. Jo, St. Josephsøstrene er fremragende eksempler.

Anne Bente Hadland o.p.

"Tjen Herren med glede!" Det er en oppfordring vi ikke først og fremst skal ta alvorlig, men bokstavelig. Om legemet blir gammelt og svikter, og man får mange plager, så er mennesket allikevel ungt når det er i Kristus, for da er det en ny skapning. Hjertet er åpent for daglig ny nåde og ny kraft."

Oppmuntrende linjer skrevet av en som turde ha rede på saken. Forfatteren eller rettere -innen, sr. Agnès-Marie o.p., var vel 85 da hun skrev dem! De står å lese i boken "Kunsten å eldes uten å bli gammel" som kom på St.Olav Forlag i 1993, og fikk varm anbefaling her i tidsskriftet i høsten 1992.

Jo, De leser riktig - 1992. Da forelå teksten som hefte, trykket og utgitt av Lunden Kloster, et hefte som raskt fikk ben å gå på. Vi tillater oss i all ubeskjedenhet å mene at det nettopp var vår sympatiske anmelder den gang som bidro til å åpne dører og hjerter - samt avisspalter! - for den aldrende debutant og klosterdame og hennes velprøvede lisvisdom. En from og humørfyllt visdom ervervet gjennom et langt klosterliv, de siste 40 pluss år i Lunden kloster i Oslo.

"Når et kristenmenneske med en slik ekstraordinær bakgrunn går ut for å gi oss 'verdensmennesker' del i sin religiøse erfaring, bør vi høre godt etter," skrev vår anmelder, signaturen TA, den gang. Det var det mange som noterte seg. Heftet ble utsolgt. Og utsolgt igjen. For et års tid siden ble det ordentlig bok med stive permer og ISBN-nr. og det hele. En anelse redigering i forhold til heftet samt bedre trykk har gjort dette til en god bok - god å holde i hånden, god å dukke ned i. En bok som sier et kontant og velbegrunnet nei til det nedslående syn at alderdommen nærmest er "som en uhelbredelig sykdom" å regne, og i stedet sier varmt og overbevisende ja til det håpløshetens motstykke troen er ment å være.

Sr. Agnès-Marie o.p. går nå i sitt 90. år

En bok der bønnen står i sentrum, og der den lidelse og hjelpeløshet som etterhvert blir mange gamles følgesvenn, ikke stikkes under stol. Og der det å ha tid, er det store: "Å ha tid er alderdommens privilegium. . . Den vellykkede alderdom er en lyttende, stillhetens tid, en tid til å utdype sine tanker, til å venne seg til ensomhet, til å venne seg til ørkenen som er så gunstig for bønn. Å bruke tiden til det aller viktigste: Gud. Å forbli ung av sinn, krever en læretid, en anstrengelsens tid." Om noen skulle føle at her legges listen høyt, så "er det tillatt å strekke seg - også i livets aften", som St. Olavs anmelder skrev.

Enkelte lettvintheter til tross, dette er "en bok full av kristen innsikt og visdom" med "et viktig budskap til oss alle, uansett alder, til berikelse for vårt kristenliv", for igjen å sitere anmelderen fra dengang. Som også noterte følgende bruksanvisning: "Den bør, slik tilfellet er med bøker av denne type, leses i små porsjoner av gangen. Og med ettertanke."

Med andre ord: lang leserglede.

P.S. til forlaget: Hva med et bilde av forfatteren på omslaget av 'nye' St.Olav forlags noe seriepregede bøker? Det koster neppe all verden - og gir den enkelte bok mer varme og profil.

Sr. Agnès-Marie o.p.:
Kunsten å eldes uten å bli gammel
St. Olav Forlag 1993

Bibeltroenskap og miljøvern

Tradisjonelt har teologien satt alt som heter miljøvern og forbruksspørsmål i en liten sosial-etisk boks for de spesielt interesserte. Det har ikke blitt sett som en sentral del av kirkens vesen. Men hvor er vår mye omtalte bibeltroenskap på dette punkt? spør teologistudent Sunniva Gylver i "Korsveisbrevet".

Hun minner sine lesere om at Bibelen er full av ord om forholdet mellom fattige og

rike, og vårt forhold til hverandre og til ting og rikdom. Forbrukersamfunns-spørsmålet må inn i den teologiske sfære, - vår taushet går på troverdigheten løs! Hvordan kan kampen for alt liv på jorden - alt Gud har skapt og elsket - i forkynnelse og handling bli behandlet som noe perifert?

Like sikker som P-pillen

En studie fra det kirkelige Institut for ekte-skap og familie i Wien viser at rett anvendt naturlig familieplanlegging er like 'sikker' som P-piller. Metoden krever god kommunikasjon i parforholdet og er lite egnet for tilfeldige forbindelser. Studien, som omfattet 248 kvinner, registrerte kun én metodefeil. De ikke-planlagte graviditeter som inntraff, skyldtes at man mot bedre vitende hadde hatt samleie på 'ikke helt sikre' dager.

KATHPRESS

Nyttår 1995: Halvårsrapport fra Karmel

Karmelittnonnene i Tromsø begynner å bli godt kjent av folk i byen. I de siste måneder er søstrene stadig blitt observert på byggeplassen i Holtveien eller på tur frem og tilbake. Vanligvis holder de seg hjemme, men i byggeperioden har de anledning til å forlate sin klausur for å delta i arbeid med det nye anlegget. Denne sommeren og høsten har de lagt opp ved, snekret gjerde og drevet som veiarbeidere. Folk har vinket fra busser og biler i forbifarten, mange har stanset for å ta en prat og bli kjent. Ofte har de også hatt med noe godt å spandere. I sine omfangsrige gevanter har nonnene arbeidet med liv og lyst, og de er kommet i god fysisk form. Godt å kunne gå inn i mørketiden med god kondisjon! Innimellom har de hatt samarbeid og hyggelige samtaler med byggningsarbeiderne, som ellers sørger for at klosterbygningen vokser og tar form.

I september ble avisen "Nordlys" tipset om at det var tyver på byggeplassen. Ved, matjord og endog stein var forsvunnet, - og til sist en betongblander. Tyveriene var ikke større enn på byggeplasser flest, men folk reagerte fordi det ble stjålet fra fattige nonner. Vaktelskapet "Trygg vakt" ringte og tilbød gratis vakthold for resten av byggeperioden!

Den 16. oktober var grunnsteinsnedleggelse. Snøen var forlenget

kommet, og under seremonien skiftet det med klarvær og snøbygger. Men det ble en høytidsstund. Biskop Goebel holdt en kort preken for steinen ble lagt på plass, og nonnene sang. Blant de fremmøtte var byens ordfører, Erling Rian, og den lutherske biskopen i Hålogaland, Ola Steinholt, foruten flere representanter for entreprenørfirmaet. Til avslutning serverte nonnene kaffe fra termoskanner med berlinerboller til, mens snøen falt tett.

I desember begynte muringen av ytterveggene. Taket skal bestå av halvrunde seksjoner som blir støpt enkeltvis, og en del av disse er kommet på plass. Den ene fløyen av råbygget blir ferdig så snart at innredningen kan begynne tidlig på nyåret. Man regner med å komme så langt at det kan bli innflytting til sommeren, og de 15 nonnene fryder seg ved tanken på å kom-

me ut av trangboddheten.

Vielse av alter og presbyterium er bestemt til 10. september. Alteret er av granitt fra Finnmark. Det er meningen å bruke presbyteriet til messefeiring inntil det blir mulig å bygge den planlagte kirken. Resten av innredningsarbeidet vil bli utført etterhvert. Nonnene vil gjøre adskillig av dette selv, med hjelp fra venner og familie. Så står det igjen prestebolig med gjesterom.

Fremdriften er først og fremst avhengig av midler. Nonnene er takknemlige for all hjelp de har mottatt, og fulle av glede og optimisme fordi arbeidet er kommet så godt i vei. De er slett ikke urolige for at de ikke skal få det de trenger. Hver dag ber de under den hellige messe: "Gud, send din velsignelse til alle som på forskjellige måter hjelper oss å realisere våre klosterplaner, og gi oss de midler vi trenger for å få klosteret ferdig."

Nonnene har erfaring for at Gud bønnhører dem.

Sr. Nada av Inkarnasjonen

Foreløbig er det ganske luftige forhold i det nye Karmelklosteret i Tromsø! Men går det etter planene, blir det innflytting til sommeren.

CARITAS INORGE

DEN KATOLSKE KIRKES HJELPEORGANISASJON

Fagerborggaten 17, 0360 Oslo, Tlf.: 22 60 77 75
Gavekonti:
Postgiro: 0814 5 00 40 64 - Bank: 7041.05.13976

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider
GEORG FOERSTER
Tlf.: 22 15 54 26/22 15 56 06

21

USAs katolske biskoper om kvinners rolle i kirken

“Ærlig, åpen og fortløpende dialog” bidrar til å skape et fredelig klima “hvor vi kan ta for oss og svare på utfordringer av alle slag.” Ordene står å lese i et dokument som USAs katolske biskoper kaller “pastorale refleksjoner og overveielser omkring kvinnene og deres plass i kirken”. Det er biskopenes “Komité for kvinner i kirke og samfunn” som har utarbeidet dokumentet som bærer tittelen “For å styrke fredens bånd”, og som ble godkjent av biskopene i november i fjor.

I dokumentet noterer biskopene at paven i sitt apostoliske brev *Ordinatio sacerdotalis* (mai 1994) om at presteveivelsen er forbeholdt menn, ikke bare gjentar kirkens kjente praksis på dette området, men også understreker kvinnes “nødvendige og uerstattelige rolle i kirken”. Kanskje er “det vi nå gjennomlever, til særlig velsignelse for kirken fordi det gir oss mulighet til å se med nye øyne på forholdet mellom myndighet og vigslet embede i kirken, og til å få en bedre forståelse av de lovgivende, utøvende og juridiske og rettslige sider”, skriver biskopene. “Vi oppfordrer de kirkerettskyndige til å gjøre viden kjent de bestemmelser i kirkeretten som går på kvinners mulighet for deltagelse i kirkens liv og tjeneste.”

Biskopene retter særlig søkelyset mot tre punkter: lederskap i kirken, kvinners og menns likeverd og 'gavnes likeverd'. “Kirken kan bedre fylle sitt oppdrag når alle dens medlemmer engasjeres så fullt ut og helt som mulig,” understreker biskopene. “De

brede spekter av gaver som kvinner har å gi til kirken, er vel verd å lovprise. Forskjellige stemmer, forskjellige erfaringer og perspektiver, og ulike metoder og metodologier bidrar til at evangeliet både kan forkynnes og kan mottas med ny friskhet (-) Det er ingen grunn til å frykte eller undertrykke de ulike gaver menn og kvinner har å bidra med i arbeidet for Kristus, man må snarere se dem som tegn på kirkens vitalitet og stadige fornyelse,” understreker biskopene. Som noterer at de og mange med dem har erfaring for “hvilken enorm berikelse” kvinners deltagelse i menighetens oppdrag og tjeneste innebærer.

“Men,” skriver biskopene, “vi er også klar over at et viktig anliggende for kvinner er hvordan de skal kunne gjøre sin stemme gjeldende på 'styringsplanet' i den kirke de elsker, og som de tjener med slik kjærlighet og generøsitet. Det finnes minst to måter å oppnå dette på ad veier som er i overensstemmelse med kirkens lære: gjennom konsultasjon og gjennom samarbeid når det gjelder utøvelsen av autoritet”, skriver biskopene. Som går mot alle former for 'sexisme' og forplikter seg til “fornytt innsats for å være på vakt mot den både i kirkens lære og praksis”.

“Vi vil be om at andre slutter seg til oss når vi lytter til hverandre og lærer av hverandre,” skriver biskopene, og oppfordrer til at det “på alle nivåer innen kirken opprettes strukturer som skal lytte til og ta opp kvinners anliggender”.

Velfortjent heder til Fransiskushjelpen!

Det har nærmest regnet med heder - og penger - over Fransiskushjelpen i det siste. Som om ikke Bergesen- prisen var nok - en pris som utdeles av Sigvald Bergesen og frues fond, og som i år var på 1 million kroner! - vanket det også 250.000 kroner fra årets Hjelpetikker, penger som skaffes til veie ved den lille 'overpris' vi betaler på fyrstikkeskene.

- Vi er særdeles glade for pengene, sier *Ellen Lyng*, daglig leder i Fransiskushjelpen. - For tre år siden førte kutt i de offentlige tilskudd til vår virksomhet til at vårt budsjett ble redusert med en tredjedel, men vi syntes ikke vi bare kunne redusere våre tjenester - de trengs jo. Så vi har tært på våre reserver. Dertil har vi investert i nye, høyst påtrengte lokaler på Enerhaugen. Og i året som gikk, økte etterspørselen om hjelp ganske kraftig, det gjelder både omsorgen for terminalt syke og besøkstjenesten. Vi har også behov for mer oppfølging og opplæring av våre medarbeidere, særlig når det gjelder dem som arbeider med pasienter med store smerter eller ligger for døden. Så pengene er særdeles kjærkomne - og hederen som følger med, varmer godt.

Fransiskushjelpen har i dag vel 150 hjelpere som arbeider på fire felter: besøkstjenesten som omfatter sterkt ensomme, ofte gamle mennesker; sorgtjenesten som ledes av en psykolog og er et samarbeid med Kirkens Bymisjon; avlastning i hjem der en pleietrengende pasient enten venter på sykehjemsplass eller velger å være hjemme hos familien, og intensiv hjelp til alvorlig syke og døende.

St. Olav gratulerer Fransiskushjelpen hjertelig med all heder og anerkjennelse. Og skulle noen av bladets lesere ønske å støtte Fransiskushjelpen, som medhjelper eller på annen måte, så er det bare å ringe **22 67 25 66**.

Og adressen er den samme som i en årrekke: **Enerhaugt, 4, 0651 Oslo**.

A/S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

Vennligst meld
adresseforandring
til
St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

22 Liturgisk kalender

JANUAR

- Tor 26 (St. Eystein) (Ss. Timoteus og Titus.) Heb 10,19-25/
Mark 4,21-25
- Fre 27 (Sta. Angela Merici).
Heb 10,32-39/ Mark 4,26-34
- Lør 28 St. Thomas Aquinas.
Heb 11,1-19/ Maark 4,35-41
(Norske Tidebønner - uke 4)
- Søn 29 4. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR - Jer 1,4-5.17-19/
1 Kor 12,31-13,13/ Luk 4,21-30
- Man 30 Heb 11,32-40/ Mark 5,1-20
- Tir 31 St. Johannes Bosco. Heb 12,1-4/
Mark 5,21-43
- Tir 7 1 Mos 1,20-2,4, Mark 7,1-13
- Ons 8 (St Hieronymus Emiliani).
1 Mos 2,4-9.15-17/
Mark 7,14-23
- Tor 9 1 Mos 2,18-25/ Mark 7,24-30
- Fre 10 Sta. Scholastica. 1 Mos 3,1-8/
Mark 7,31-37
- Lør 11 (Vår Frue av Lourdes).
1 Mos 3,9-24/ Mark 8,1-10
(Norske Tidebønner - uke 2)
- Søn 12 6. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR - Jer 17,5-8/
1 Kor 15,12-20/ Luk 6,17.20-26
- Man 13 1 Mos 4,1-15.25/ Mark 8,11-13
- Tir 14 (St. Kyril og Methodius). 1 Mos 6,5-8 & 7,1-5.10/ Mark 8,14-21
- Ons 15 1 Mos 8,6-13.20-22/
Mark 8,22-26
- Tor 16 1 Mos 9,1-13/ Mark 8,27-33
- Fre 17 (De syv stiftere av servitterordenen). 1 Mos 11,1-9/
Mark 8,34-9,1
- Lør 18 Heb 11,1-7/ Mark 9,2-13
(Norske Tidebønner - uke 3)
- Søn 19 7. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR - 1 Sam 26,2.7-9.12-13.22-23/ 1 Kor 15,45-49/
Luk 6,27-38
- Man 20 Sir 1,1-10/ Mark 9,14-29
- Tir 21 (St. Peter Damian). Sir 2,1-11/
Mark 9,14-29

FEBRUAR

- Ons 1 Heb 12,4-7.11-15/ Mark 6,1-6
- Tor 2 HERRENS FREMSTILLING I TEMPELET / Kirkevigselsfest i Tromsø Stift - Mal 3,1-4 el
Heb 2,14-18/ Luk 2,22-40
- Fre 3 St. Ansgar. Heb 13,1-8/
Mark 6,14-29
- Lør 4 Heb 13,15-17.20-21/ Mark 6,30-34
(Norske Tidebønner - uke 1)
- Søn 5 5. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR - Jes 6,1-2a.3-8/
1 Kor 15,1-11/ Luk 5,1-11
- Man 6 St. Paul Miki og hans ledsagere.
1. Mos 1,1-19/ Mark 6,53-56

**BIOTEKNOLOGI
NEMNDA**
arrangerer
ÅPENT MØTE
8. mars kl.9.00-16.00
i
Folkets Hus, Oslo,
om:
BRUK AV FOSTERVEV

På programmet står bl.a.:
Hovedpunktene i innstilling fra arbeidsgruppen om bruk av fostervev.
Etikk og regulering. v/ rådgiver Grete Gjertsen, Sosialdepartementet

Bruk av fostervev innen diagnostikk og forskning.

Er det etisk forsvarlig å anvende fostervev?

Fostervev og abort - to sider av samme sak?
Kommentarer ved repr. for Den norske kirke, Norges Katolske Kvinnefund og Human-Etisk Forbund

Paneldebatt om:
Bruk av fostervev i et kvinnepolitisk perspektiv.

Oppsummering ved statssekretær Ellen Strangehagen

Bindende påmelding innen 23.2.95:

Postboks 8027 DEP
0030 Oslo
el.

tel.: 22 34 87 91, fax: 22 34 27 45

Bønnens apostolat i februar:

At Øst-Europas katolske kirker må utvikle seg i frihet, rettferd og kjærlighet.

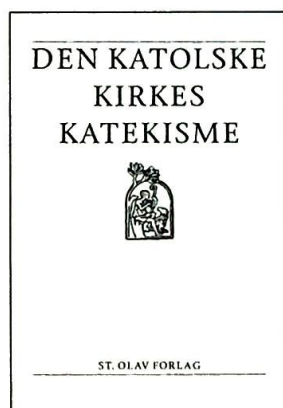
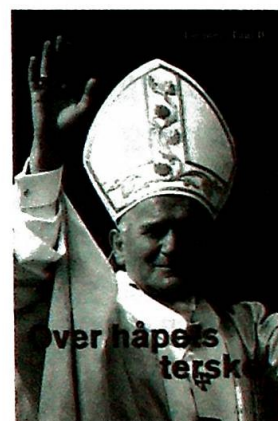
At ordenssamfunnene må virkeliggjøre den misjonsdimensjon som er en del av deres kall.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt
Faste medarbeidere:
Olav Egil Aune Albert Raulin o.p.
Liv Greni Gunnel Vallquist
Brian McNeil c.r.v. ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo
Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48
Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26
Årsabonnement (Norge): kr. 200,—
Øvrige europeiske land: kr. 220,—
Andre verdensdeler: kr. 230,—
Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

Over håpets terskel

På terskelen til et nytt årtusen har Johannes Paul II gitt oss en autoritativ og engasjert utlegning av Den hellige skrift. Paven meddeler oss sine innerste tanker om religionens og katolisismens plass i vår moderne tid. Hf. kr. 238,-.

Den Katolske Kirkes Katekisme

Den Katolske Kirkes Katekisme er frukten av et meget bredt samarbeide; den har modnet i løpet av seks års arbeide, preget av våken åpenhet og varmhjertet iver. Prosjektet har vært gjenstand for en utstrakt konsultasjon blant alle katolske biskoper, bispekonferanser eller synoder, teologiske og kateketiske institutter. Hf. kr. 270,-.

Et spyd av kjær- lighet og lengsel

Tekster fra engelsk middelalder. Utvalg ved Robert Llewelyn. Oversettelse ved Sr. Maria Nada ocd. Den tro og spiritualitet vi møter her, har stor likhet med østkirkens spiritualitet, slik vi kjenner den gjennom «Filokalia». Ib. kr. 160,-.

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo
Telefon: 22 20 72 48 - Fax: 22 36 02 63

OBS: Nye åpningstider:
Mand-Fred.: 10.00-17.00.
Lørd. 10.00-14.00.

Vi sender over hele landet.

Blikk på tiden

Prekener og deromkring

Nytt år, ny observasjon. Skjønt 'denne' har røtter til fjorår og jul og turbulens rundt en katolsk Tønsberg-prekestol. Selve saken lar vi ligge, men en petit-skrivent fristes lett til å spinne videre med det meste - trådender og tynne stumper ikke minst. Så hvorfor ikke temaet 'prekener', sånn litt uhøytidelig *an sich* og deromkring?

Så meget desto mer som vi under nyttårshelgens leseorgie kom over et friskt sitat i den forbindelse. Men også fordi vi som såkalt 'født katolikk' (englenderne treffer saken bedre med sitt 'cradle Catholic' - vugge-katolikk) har hørt en del prekener både i vårt ubevisste og bevisste liv, fremført av et hopetall prester på kjente og ukjente språk, samt de mer selsomme mundarter som fremstår når uttalen umiskjennelig stammer fra ett språk og ordene fra et annet. Et ikke ukjent og til tider ganske rørende fenomen i norsk katolsk kirkeliv. Slikt gir et avslappet forhold til prekener, forutsatt at predikeren holder seg til den gyldne katolske regel om at det du ikke får sagt på femseks minutter, får du i hvert fall ikke sagt på tyve!

Det gjør selvsagt godt med en god preken, men det gjør ikke så mye om den ikke er så storveies. Messen og dens herligheter, som det er *min* jobb å få med meg

underveis, er der uansett. Det er med prekenen som med været på fjellet:: Pent vær er en ekstra bonus - for fjellet er storartet uansett!

Hvor det blir av det friske sitatet? Det kommer, det kommer. Men først nok en trådende fra den innledende prekestol. Prekestoler - altså de opphøyede steder hvorfra det prekes - er på mange måter ikke spesielt *in..* Man vil ha seg frabedt å bli 'snakket ned til'! Dessuten er da mikrofonen oppfunnet! Slik at predikeren kan stå fremme i koret, og folket kan høre uten å se, også i de store katedraller. Og det å ikke se, men likevel tro (det man hører), skal være en særlig salig tilstand, om vi har lest den store boken rett.

At man selv *med* mikrofon ofte ikke hører, er en annen sak. Og det minner oss om en sann historie som vår tante i Wien nylig fortalte. (Vi har faktisk en tante i Wien, noe som, ifølge en frankofil dominikanervenn, er omtrent like edelt som å ha en tante i Champagne!) Men altså: I dominikanernes store barokk-kirke i Wien, der vår tante går til messe, har man forlenget forlatt prekestolen og grepet mikrofonen ved kortrappen. Med det resultat at noen steder i kirken hører man, andre steder ikke, og atter andre steder hører man, men uten å forstå. En barokkirke er ikke bygget for moderne lydanlegg fra koret. Det er blant annet derfor den har en storartet og opphøyet prekestol.

Nylig våget en av de eldre Wiener-dominikanere med vellagret stemme seg opp på den gyldne lille balkong høyt der oppe over hodene på folk - og lot sin stemme

runge fra oven. Og folk hørte! Hørte forbausende godt, mente mange. Skjønt hvorfor forbausende? De gamle byggmestre kunne dette med akustikk. Og en prekestol er en biprodukt av akustikken, en praktisk innretning for at folk skal høre - ingen finurlig teologisk oppfinnelse for å 'tale ned til folk'.

I hvert fall ikke i utgangspunktet.

Så var det sitatet vi kom over i nyttårshelgen. Vi har det fra KK (vår svenske kollega *Katolsk Kyrkotidning* - hvem ellers?), som har det fra *Vatikanradioen*, som igjen har det fra den italienske bispedømmeavisen *Toscanaoggi*, som for en tid siden hadde en spørserunde om prekener. En kvinnelig student hadde følgende råd til prestene: "En god preken skal være som et miniskjørt: lang nok til å dekke det vesentlige, men kort nok til å være interessant."

Unektelig treffende - om enn neppe helt etter boken. I dette tilfellet den nye katolske katekismen. Der slår man forøvrig for-gjeves opp på ordet preken. Men under 'homilie' - prekenens fornemme latinske fetter (eller var det kusine?) - henvises man til § 2033, som noe overraskende handler om "læreembedet til kirkens overhyrder" og "den kristne morals skatt". Vi må tilstå at vi ikke helt griper sammenhengen, men det rinner oss i hu at vi i St.Olavs spalter for en tid siden ble fortalt av katekismeoversetteren selv at boken var "intet oppslagsverk". Så der fikk vi den!

Nei, takke oss til for en preken!

Observatoria